

Effectenanalyse AMLA

Eindrapportage

Opdrachtgever: Ministerie van Financiën

Rotterdam, 24 november 2021

Effectenanalyse AMLA

Eindrapportage

Opdrachtgever: Ministerie van Financiën

Rotterdam, 24 november 2021

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Aanleiding en opzet	6
1.1 Doelstelling van deze opdracht	6
1.2 Leeswijzer	6
2 Vraagstelling en methodologie	7
2.1 Vraagstelling	7
2.2 Methodiek	7
2.3 Methodologische noot	9
3 Randvoorwaarden AMLA	10
4 Bestaande afspraken EU-agentschappen	13
4.1 Europol	13
4.2 Eurojust	14
4.3 EMA	15
5 Effecten van vestiging AMLA	16
5.1 Kosten eenmalig	16
5.2 Kosten structureel	21
5.3 Baten eenmalig	23
5.4 Baten structureel	23
5.5 Overige effecten	26
6 Conclusie	31
6.1 Kosten	31
6.2 Baten	32
6.3 Overige effecten	32
6.4 Kanttekeningen	33
6.5 Aanbeveling	34
Bijlage I – Literatuur	35
Bijlage II – Gesprekspartners	36
Bijlage III - Toelichting Input-Output analyse	37

Samenvatting

Het ministerie van Financiën heeft Ecorys gevraagd de kosten en baten van het zetelen van het Europees agentschap voor anti-witwassen (AMLA) in Nederland in kaart te brengen. Dit onderzoek zal een bijdrage leveren aan de besluitvorming rondom de keuze voor een eventuele kandidatuur van Nederland voor dit agentschap.

Onderzoeksvragen

Hiertoe zijn de volgende hoofd- en deelvragen beantwoord:

1. Wat zijn de verwachte kosten van het zetelen van AMLA in Nederland?
  - a. Deelvraag 1: Waaruit bestaan de kosten voor het naar Nederland halen van de AMLA?
  - b. Deelvraag 2: Wat is de schatting van de hoogte van de kosten voor het naar Nederland halen van de AMLA?
2. Wat zijn de verwachte baten van het zetelen van AMLA in Nederland?
  - a. Deelvraag 1: Waaruit bestaan de baten voor het naar Nederland halen van de AMLA?
  - b. Deelvraag 2: Wat is de schatting van de hoogte van de baten voor het naar Nederland halen van de AMLA?
3. Wat zijn de verwachte positieve en negatieve effecten op Nederland?

In de beantwoording van vraag 1 en 2 is onderscheid gemaakt tussen de eenmalige en structurele kosten en baten.

Methodiek

De kosten en baten van de eventuele vestiging van de AMLA zijn in kaart gebracht via een economische effectstudie. Hierbij zijn de (economische) kosten en baten van een interventie op een rij gezet zonder dat er een expliciete afweging gemaakt is tussen deze voors en tegens. In de analyse is gebruik gemaakt van verschillende bronnen, waaronder:

- EU-documentatie met betrekking tot de AMLA (onder anderen het voorstel door de Europese Commissie waarin de randvoorwaarden voor de AMLA worden geschetst)¹;
- Benchmarkgegevens over reeds in Nederland gevestigde intergouvernementele organisaties;
- Macro-economische gegevens (basisgegevens en kengetallen over de Nederlandse economie);
- Visies van ketenpartners op het effect van komst AMLA²;
- Interviews met partijen die ervaring hebben met gastheerschap, EU agentschappen in Nederland en andere ketenpartners op het gebied van anti-witwas.

Effecten

Dit onderzoek presenteert een indicatief overzicht van te verwachten kosten en positieve en negatieve baten van de AMLA. Waar mogelijk zijn deze gekwantificeerd, met uitzondering van overige effecten waarvoor enkel een opsomming is opgenomen en in kwalitatieve zin wordt aangegeven of de te verwachten effecten positief of negatief zijn.

---

¹ COM(2021) 421 final

² Deze visies zijn gedeeld met het Ministerie van Financiën en het Ministerie van Justitie en Veiligheid en aan de onderzoekers beschikbaar gesteld.

Tabel 0.1 Indicatieve kosten AMLA

AMLA (indicatief)	
Kosten eenmalig	
Personeelskosten vestiging	€ 1.400.000
Directe kosten vestiging	€ 200.000
Huisvesting ³	€ 51.000.000
Kosten structureel	
Huisvesting (onderhoud, voor 20 jaar)	€ 6.700.000
Personele lasten	Niet van toepassing

Allereerst benadrukt dit onderzoek dat voor de zeteling van AMLA veel keuzes moeten worden gemaakt tijdens de voorbereiding van de kandidatuur, het acquisitietraject, en het vormgeven van het agentschap na gunning. De leidende ministeries zullen deze keuzes moeten maken in samenspraak met verschillende andere ministeries en de gemeente waar uiteindelijk het agentschap wordt gevestigd. Deze partijen zullen ook tot een overeenstemming moeten komen over hoe de kosten voor het zetelen van de AMLA worden verdeeld.

Gemiddeld is de inschatting dat ongeveer 7 FTE gedurende twee jaar actief moeten werken aan de voorbereiding van de eventuele kandidatuur. Dit omvat het gehele proces vanaf het voortraject tot aan de gunning en het vormgeven van de AMLA. Deze inschatting is gebaseerd op de procedures rondom de kandidatuur van de andere in Nederland gevestigde EU-agentschappen. De geschatte kosten voor deze personele inzet ramen wij op € 1,4 miljoen. Daarnaast zullen op bepaalde momenten directe kosten moeten worden gemaakt, bijvoorbeeld omtrent de promotie van het *bidbook*, als ook de campagne om stemmen te werven voor de Nederlandse kandidatuur.

De keuzes voor huisvesting zullen afhangen van de mate waarin Nederland zich wilt inzetten om het gastheerschap van de AMLA toegekend te krijgen. Hiervoor zal nauwe samenwerking nodig zijn met het Rijksvastgoedbedrijf. Op basis van afspraken gemaakt over het EMA, is er ruim 6.000 vierkante meter nodig voor het huisvesten van 150 FTE van de AMLA. Dit vertaalt zich in een kostenpost van ruim € 51 miljoen voor de aankoop grond en nieuwbouw. De kosten voor het onderhoud hiervan bedragen € 6,7 miljoen voor 20 jaar.

Tabel 0.2 Indicatieve baten AMLA⁴

AMLA (indicatief)	
Baten eenmalig	
Baten eenmalig	-
Baten structureel (jaarlijks)	
Bijdrage economie in Nederland	€ 33.600.000
Geïnduceerde effecten	€ 4.300.000
Afgeleide effecten	€ 3.600.000
Inkomsten door huur / lease	€ 1.600.000

Vervolgens maakt dit onderzoek onderscheid tussen verschillende typen economische effecten als gevolg van de aanwezigheid van de AMLA. Het agentschap zal naar verwachting 150 directe banen bij AMLA zelf creëren in Nederland en 70 indirecte banen bij toeleverende bedrijven en instellingen aan AMLA. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de leverancier van ICT apparatuur of inhuur van schoonmaakbedrijven. De hiermee samenhangende directe toegevoegde waarde wordt bepaald op € 25 miljoen en de indirecte toegevoegde waarde op € 8,6 miljoen. Koopkrachteffecten

³ Bij scenario nieuwbouw.

⁴ Dit betreft jaarlijkse baten. Aanvullende berekeningen zullen worden gedaan om dit te stroomlijnen met de indicatieve kosten.

als gevolg van consumptieve bestedingen van AMLA medewerkers worden in totaal geschat op 54 FTE werkgelegenheid en € 4,3 miljoen aan toegevoegde waarde. Tenslotte ontstaan vanwege bezoekers aan AMLA bestedingen in Nederland. De hiermee samenhangende (binnenlandse) bestedingen ramen wij op jaarlijks € 4,2 miljoen op het moment dat AMLA volledig operationeel is. De hiermee samenhangende werkgelegenheid bedraagt 42 FTE en € 3,6 miljoen aan toegevoegde waarde.

Tabel 0.3 Overzicht overige effecten

Posten	Verwacht effect
Effecten op tenuitvoerbrengring Wwft en bestrijding financieel-economische criminaliteit	Positief
Sturing geven aan invulling AMLA	Positief
Aantrekken en behoud van kennis over bestrijden financieel-economische criminaliteit	Positief / negatief
Imago-effecten	Positief
Cluster en synergie-effecten	Positief
Toename druk op faciliteiten	Negatief
Fiscale privileges en immuniteiten	Onduidelijk

Naast de al genoemde effecten zal de komst van AMLA nog een aantal andere (positieve) effecten in Nederland tot gevolg hebben. Relevant hierbij zijn onder andere een versterking van het anti-witwasraamwerk (in Nederland), maar ook de mogelijkheid om sturing te geven aan het Europees agentschap en zo bij te dragen aan sterker Europees toezicht.

Kanttekeningen

Deze effectenstudie is een eerste voorzet op basis van de nu beschikbare informatie om tot besluitvorming voor een eventuele kandidaatstelling te komen. Om de keuze verder te onderbouwen kan het lonen om een *business case* op stellen waarin concreet wordt gemaakt wat de contouren voor het Nederlandse bod zouden kunnen zijn. Op basis van deze randvoorwaarden zou een concretere berekening van de kosten en (maatschappelijke) voor- en nadelen gemaakt kunnen worden.

1 Aanleiding en opzet

1.1 Doelstelling van deze opdracht

In juli 2021 publiceerde de Europese Commissie een pakket wetgevende voorstellen op het gebied van anti-witwassen en bestrijding van het financieren van terrorisme (AML/CFT).⁵ Een van de voorstellen zet in op de oprichting van een nieuw agentschap, namelijk de Authority for Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism, kortweg AMLA. De Europese Commissie voorziet de oprichting van de AMLA in 2023, volledige bezetting eind 2025, en de uitoefening van direct toezicht door AMLA vanaf begin 2026.

In de komende periode dient invulling gegeven te worden aan de concrete implementatie van de AMLA. Een belangrijke component hierin betreft de afspraken over de vestigingszetel van de AMLA. Het ministerie van Financiën heeft, naar aanleiding van de Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC) fiche⁶, Ecorys gevraagd de *kosten en baten van het zetelen van de AMLA in Nederland in kaart te brengen*.⁷ Dit onderzoek zal een bijdrage leveren aan de besluitvorming rondom opteren voor een eventuele kandidatuur van Nederland als zetel van de AMLA.

1.2 Leeswijzer

Deze rapportage presenteert de uitkomsten van dit onderzoek naar de kosten en baten van het zetelen van de AMLA in Nederland. In hoofdstuk 2 wordt de vraagstelling en onderzoeksmethodiek gepresenteerd. Vervolgens zet hoofdstuk 3 de randvoorwaarden voor de AMLA op een rij zoals op dit moment voorgesteld door de Europese Commissie. In hoofdstuk 4 worden de afspraken met de reeds gevestigde EU-agentschappen gepresenteerd. In hoofdstuk 5 gaan wij in op de geïdentificeerde kosten en baten alsook hun (monetaire) effecten. Ten slotte worden in hoofdstuk 6 de conclusies overzichtelijk gepresenteerd.

---

⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/210720-anti-money-laundering-countering-financing-terrorism_en

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/09/24/fiche-2-verordening-ter-oprichting-aml-autoriteit>

⁷ Deze uitvraag is via het Perceel 5 raamwerk contract uitgezet. Ecorys is als onderaannemer gecontracteerd.

2 Vraagstelling en methodologie

2.1 Vraagstelling

Om te kunnen beoordelen of het zetelen van de AMLA in Nederland passend is voor Nederland beantwoordt deze analyse 3 onderzoeksvragen en 4 deelvragen. De uitkomst van de analyse van deze vragen geeft inzicht in de economische en maatschappelijke meerwaarde van de vestiging van de AMLA in Nederland. Deze (deel)vragen luiden als volgt:

Vraag 1: Wat zijn de verwachte kosten van het zetelen van de AMLA in Nederland?

Deze vraag is onderverdeeld in 2 deelvragen:

1. Waaruit bestaan de kosten voor het naar Nederland halen van de AMLA?
2. Wat is de schatting van de hoogte van de kosten voor het naar Nederland halen van de AMLA?

In de beantwoording van deze deelvragen is onderscheid gemaakt tussen *eenmalige* en *structurele* kosten.

Vraag 2: Wat zijn de verwachte baten van het zetelen van de AMLA in Nederland?

Deze vraag is onderverdeeld in 2 deelvragen:

1. Waaruit bestaan de baten voor het naar Nederland halen van de AMLA?
2. Wat is de schatting van de hoogte van de baten voor het naar Nederland halen van de AMLA?

Ook hier is onderscheid gemaakt tussen *eenmalige* en *structurele* baten.

Vraag 3: Wat zijn de verwachte positieve en negatieve effecten op Nederland?

Daarnaast zijn verschillende effecten geïdentificeerd die niet of moeilijk te kwantificeren zijn. Hierbij valt te denken aan de gevolgen in de financiële en niet-financiële sector, met name in de zin van de doelstellingen van het Nederlandse anti-witwasbeleid en de uitgangspunten van de Wwft.

2.2 Methodiek

Economische effectstudie

In een economische effectstudie worden de (economische) kosten en baten van een interventie op een rij gezet en wordt geen expliciete afweging gemaakt tussen deze voors en tegens. Het oordeel over de wenselijkheid van de interventie, in dit geval Nederland als gastland voor de AMLA, wordt overgelaten aan bestuur en politiek. Dit in tegenstelling tot een klassieke maatschappelijke kosten baten analyse (MKBA) waarbij de kosten en baten van de betreffende beleidskeuze worden gemonetariseerd, bij elkaar opgeteld en vervolgens afgezet tegen een nul alternatief. Dit heeft meer het karakter van een verschillenanalyse ter onderbouwing van een expliciete keuze.

Bronnen

In de uitvoering van dit onderzoek baseren de onderzoekers zich op verschillende typen bronnen. Deze bronnen worden in de voorliggende paragraaf kort toegelicht.

EU-documentatie met betrekking tot de AMLA

De beschikbare documentatie van de Europese Commissie geldt als een van de meest voorname bronnen. Deze documentatie presenteert de randvoorwaarden en het eisenpakket dat de Europese Commissie stelt aan de vestiging van de AMLA. De documentatie verschaft inzicht in meer globale

randvoorwaarden (o.a. tijdsplanning, de beoogde Fte- bezetting en het takkenpakket) alsook in de randvoorwaarden die voortkomen uit de taakomschrijvingen van de AMLA (o.a. het overnemen van de AML/CFT Database van de European Banking Authority, het netwerk voor Financial Investigation Unit's (FIU.net), de gestelde verplichte IT-budgettering en samenwerkingsverbanden met andere instanties zoals OLAF, Europol, Eurojust en het Europees Openbaar Ministerie (EOM).

De volgende documentatie is in ieder geval relevant:

- Proposal for establishing the Authority for Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism and amending Regulations (EU) No 1093/2010, (EU) 1094/2010, (EU) 1095/2010⁸;
- Impact Assessment Accompanying the Anti-money laundering package⁹;
- Questions and answers: Anti-Money Laundering and Countering Financing of Terrorism (20 juli 2021).

Benchmarkgegevens

De gegevens over het gastheerschap van de reeds gevestigde internationale organisaties in Nederland gelden als indicatie voor de effecten die het vestigen van de AMLA op Nederland zouden kunnen hebben.¹⁰ Dergelijke data vormen een *benchmark* en zijn beschikbaar gemaakt via gesprekken met Nederlandse ministeries en reeds in Nederland gevestigde Europese agentschappen die betrokken zijn geweest bij processen rondom het in Nederland vestigen van intergouvernementele organisaties, maar ook via documentatie zoals onderzoeken en officiële bekendmakingen vanuit de overheid. Het Nederlandse *bidbook* voor het Europees Medicijnen Agentschap (EMA)¹¹ vormt hiervan een recent voorbeeld. Dit *bidbook* biedt referenties met betrekking tot de behoeften van een intergouvernementele organisatie, bijvoorbeeld over de benodigde kantoorruimte en de huurkosten. Verder is er informatie beschikbaar met betrekking tot andere EU-agentschappen in Nederland, zoals Europol en Eurojust.

Anderzijds bieden studies naar de economische impact van de vestiging van intergouvernementele organisaties bruikbare inzichten. Zo is onder anderen gebruik gemaakt van de economische effecten van intergouvernementele organisaties in Nederland.¹² Hierin is gekeken naar de bestedingen van de organisaties, achterwaartse effecten en consumptie-effecten van medewerkers en bezoekers. Een tweede en derde onderzoek uit 2017 en 2019 zijn specifiek gericht op de regionale economische effecten van internationale organisaties die zich in de regio Den Haag hebben gevestigd.¹³ Tot slot biedt een onderzoek uit 2018 inzicht in de ervaringen van internationale organisaties die zich in Nederland hebben gevestigd met het oog op het Nederlandse gastlandbeleid en vestigingsklimaat.¹⁴

Macro-economische gegevens

Voor de doorrekening van de economische en maatschappelijke effecten hebben de onderzoekers ook gebruik van beschikbare basisgegevens en kentallen over onder andere de Nederlandse economie. Een belangrijke bron hierbij zijn de zogenaamde Nationale Rekeningen die jaarlijks door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) worden gepubliceerd. Deze geven een kwantitatieve beschrijving van het economische proces in Nederland en de economische relaties met het buitenland en bevatten tevens de belangrijkste macro-economische cijfers die het CBS publiceert. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de werkgelegenheid, productiewaarde en toegevoegde waarde per sector.

⁸ COM(2021) 421 final

⁹ SWD(2021) 190 final

¹⁰ Decisio (2013). Economisch belang intergouvernementele organisaties in Nederland.

¹¹ Rijksoverheid (2017). The Dutch bid for the European Medicines Agency.

¹² Decisio (2013). Economisch belang intergouvernementele organisaties in Nederland.

¹³ Decisio (2017). De economische impact van internationale organisaties, NGO's, ambassades, internationale scholen en kennisinstellingen.; Decisio (2019). Een economische impactanalyse van de internationale non-profit sector.

¹⁴ APE (2019). Nederland als gastland voor Internationale Organisaties.

Daarnaast bevatten de Nationale Rekeningen ook een zogenaamde input output tabel die een gedetailleerde beschrijving geeft van de goederen en dienstenstromen in een regio of land welke verband houden met het productieproces. De betreffende tabel gebruiken we als basis voor een zogenaamde IO-analyse (input-output) om de doorwerking van AMLA naar andere bedrijven en instellingen te kunnen bepalen. Dankzij dit doorwerkingseffect leidt een extra besteding van 1 euro in de goederen- en dienstenstroom tot een totale stijging van de economische transacties met meer dan 1 euro. De verhouding tussen het uiteindelijke effect en de impuls heet multiplier.

Visies FIU, AFM, DNB en het FEC

Verschillende ketenpartners (FIU, Autoriteit Financiële Markten (AFM) en De Nederlandsche Bank (DNB) zijn door respectievelijk het ministerie van Justitie en Veiligheid en het Ministerie van Financiën gevraagd hun visie te delen over de positieve- en negatieve effecten van de komst van de AMLA naar Nederland in relatie tot hun takenpakket. Het Financieel Expertise Centrum (FEC) is tevens gevraagd aan te geven welke gevolgen zij zien voor de Nederlandse aanpak ten aanzien van anti-witwassen en de financiering van terrorisme. De onderzoekers hebben deze visies ook ingezien en meegenomen in de analyse.

Interviews

Ten slotte zijn gesprekken gevoerd met verschillende experts. Deze interviews hebben tot doel de geïdentificeerde positieve en negatieve effecten van vestiging van de AMLA te valideren en waar nodig aan te vullen. De interviews vallen uiteen in twee categorieën. Enerzijds is gesproken met experts die ervaring hebben met het vestigen van intergouvernementele organisaties in Nederland. Tijdens deze gesprekken werd besproken wat het proces van het binnenhalen van een dergelijke organisatie behelst en welke kosten en baten het binnenhalen, alsook het behoud van de organisatie met zich meebrengen. Anderzijds is gesproken met experts die zich bezighouden met AML/CFT in Nederland. Met deze partijen is nagegaan welke effecten worden voorzien op de implementatie van het Nederlandse anti-witwasbeleid. In samenspraak met het ministerie van Financiën zijn gesprekspartners geïdentificeerd en benaderd.¹⁵ Een overzicht van geraadpleegde partijen is opgenomen in bijlage II.

2.3 Methodologische noot

Op het moment van de uitvoering van dit onderzoek zijn de randvoorwaarden voor de AMLA nog niet volledig zichtbaar. Daarnaast is op bepaalde terreinen ook nog niet duidelijk hoe Nederland eventueel invulling zou willen geven aan de vestiging van de AMLA (denk hierbij onder anderen aan de locatie van het agentschap alsook type huisvesting en de precieze samenwerking met relevante partner organisaties). De onderzoekers hebben daarom gewerkt met een aantal aannames. Voor zover mogelijk is aangegeven waarom deze aannames worden gedaan en in hoeverre deze invloed hebben op mogelijke kosten en baten. Vanzelfsprekend wordt in de analyse duidelijk aangegeven op basis van welke gegevens analyses worden gedaan en conclusies worden getrokken.

Daarnaast is van belang te noemen dat dit onderzoek zich specifiek richt op het in kaart brengen van de effecten van de eventuele komst van de AMLA naar Nederland. Omdat het zeer aannemelijk is dat de AMLA wordt opgericht, gaat het nul scenario van dit onderzoek, uit van vestiging van de AMLA in een andere lidstaat. De effecten van de oprichting van de AMLA *an sich* blijven buiten beschouwing.

---

¹⁵ De betrokkenheid van het Ministerie van Financiën had tot doel overvraging van partijen te voorkomen alsook om het contact tussen de onderzoekers en gesprekspartners te faciliteren.

3 Randvoorwaarden AMLA

Dit hoofdstuk beschrijft de *randvoorwaarden* voor de AMLA die de Europese Commissie in haar voorstel¹⁶ heeft geschetst die relevant zijn voor de huidige analyse.

Doel en taken

In haar voorstel noemt de Europese Commissie (artikel 1) dat de AMLA tot doel heeft het algemeen belang, de stabiliteit van het financiële stelsel van de Unie en de goede werking van de interne markt te beschermen door:

- het voorkomen van het gebruik van het financiële stelsel van de EU voor het witwassen van geld en terrorismefinanciering;
- bij te dragen aan het identificeren en beoordelen van risico's op witwassen van geld en terrorismefinanciering op de interne markt, evenals risico's en dreigingen van buiten de EU die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de interne markt;
- het waarborgen van hoogwaardig toezicht op het gebied AML/CFT in de hele interne markt;
- bij te dragen aan toezichtconvergentie op het gebied van AML/CFT in de hele interne markt;
- bij te dragen aan de harmonisatie van praktijken voor het opsporen van grensoverschrijdende verdachte geldstromen of activiteiten door FIUs;
- en het ondersteunen en coördineren van de uitwisseling van informatie tussen FIUs en tussen FIUs en andere bevoegde autoriteiten.

Dit tracht de AMLA te bewerkstelligen door bij te dragen aan verbeterde supervisie en versterkte samenwerking tussen de FIU's en (nationale) toezichthouders. In het voorstel uit de Europese Commissie de ambitie om de AMLA te laten fungeren als een EU-agentschap met een rechtspersoonlijkheid.

In het licht van haar doelstelling en taken voorziet de Europese Commissie in het voorstel dat de activiteiten van de AMLA zien op grofweg vijf gebieden:

- Naleving van Europese wet- en regelgeving op gebied van anti-witwassen en bestrijding van terrorisme financiering door financiële instellingen en meldplichtige entiteiten;
- Uitvoering van periodieke controles op capaciteiten toezichthouders;
- Coördinatie van *peer reviews* van standaarden en *best practices* en niet-financiële instellingen verzoeken tot het doen van onderzoek naar mogelijke inbreuken van vereisten;
- Uitvoering van gezamenlijke analyses door FIU's en het identificeren en ontwikkelen van methoden om grensoverschrijdende casuïstiek te onderzoeken;
- Het formuleren en implementeren van regelgeving.

De Europese Commissie voorziet tevens dat de AMLA het management van twee bestaande systemen overneemt, namelijk (1) de AML/CFT-database, momenteel beheerd door de European Banking Authority, en (2) de beveiligde communicatienetwerken voor FIU's (FIU.net). Ten slotte worden de bevoegdheden van de European Banking Authority op gebied van AML/CFT overgeheveld naar de AMLA.

Tijdspanne

De Europese Commissie voorziet in haar voorstel oprichting van de AMLA voor begin 2023 en een start van haar toezichttaken per 2026. In het voorstel van de Europese Commissie wordt de ambitie geuit om de AMLA tegen het eind van 2025 volledig bemand te hebben.

---

¹⁶ COM(2021) 421 final

Locatie en huisvesting

Het gastland voor de AMLA is nog niet bepaald. In het voorstel legt de Europese Commissie neer dat in de keuze voor het gastland de *Common Approach of the European Parliament, the Council of the EU and the European Commission on decentralised agencies* in acht worden genomen.¹⁷

In het voorstel legt de Europese Commissie neer dat het gastland van de AMLA in ieder geval over internationale, Europees-georiënteerde scholen dient te beschikken en dat de locatie van de AMLA goed te bereiken is.

Bemensing

Wanneer de AMLA volledig operationeel is, gaat de Europese Commissie uit van 250 FTE. Hier wordt stapsgewijs naartoe gewerkt. In 2023 is 18 FTE voorzien (administratie en HR), in 2024 is dit 100 FTE en in 2025 225 FTE.

In haar voorstel gaat de Europese Commissie uit van 250 FTE. Echter, indien de AMLA een deel van de ondersteunende functionaliteiten kan delen met een ander EU-agentschap dan zou het totaal aantal FTE lager kunnen uitvallen.

Van de totale 250 FTE houdt 100 FTE zich bezig met de supervisie op meldingsplichtige instellingen. Deze medewerkers zullen grotendeels in de lidstaten gestationeerd zijn en niet in het gastland van de AMLA.

De privileges en immuniteiten voor AMLA-personeel dienen te worden vastgesteld volgens de richtlijnen van Protocol (No 7) betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie.¹⁸

Financiering en uitgaven

In haar voorstel, stelt de Europese Commissie voor de AMLA te financieren vanuit drie bronnen, te weten:

- Een bijdrage vanuit de Europese Unie (vanuit het algemene meerjarig financieel kader);
- Contributie van meldplichtige instellingen;
- Vrijwillige bijdragen door lidstaten.

De totale jaarlijkse uitgaven van de AMLA zijn geraamd op 45,6 miljoen euro wanneer zij volledig operationeel is in 2026. Tot aan 2026 houdt de AMLA nog niet actief toezicht waardoor er nog geen contributies kunnen worden gevraagd van meldplichtige instellingen. Tot dan wordt de AMLA gefinancierd via het meerjarige financieel kader van de EU.¹⁹ De vrijwillige bijdragen van lidstaten worden hierin niet meegenomen omdat de hoogte niet op voorhand bepaald kan worden.

In haar voorstel geeft de Europese Commissie aan te verwachten dat 75% van deze uitgaven per 2026 bekostigd zullen worden door de contributie van meldplichtige instellingen. De overige 25% van de kosten worden betaald uit via het meerjarige financieel kader van de EU en de vrijwillige bijdragen door lidstaten.

---

¹⁷ https://europa.eu/european-union/sites/default/files/docs/body/joint_statement_and_common_approach_2012_en.pdf

¹⁸ Document 12012E/PRO/07

¹⁹ COM(2021)421 final p. 9, 105, 111.

In het voorstel legt de Europese Commissie neer dat AMLA de volgende uitgaven zal hebben in de vorm van onderstaande posten:

- Salariskosten;
- Kosten voor administratie en infrastructuur (o.a. beveiligingskosten, IT-kosten);
- Operationele kosten (o.a. databases en IT-systemen, vertalingen, missies en juridische bijstand).

Bewegingsruimte

Het voorstel van de Commissie schetst een aantal randvoorwaarden, maar geeft ook bewegingsruimte met betrekking tot hoe er invulling wordt gegeven aan het vormgeven van de AMLA. Er zijn bijvoorbeeld keuzes die gemaakt moeten worden met betrekking tot huisvesting en locatie van het agentschap en waarbij het voorstel van de Commissie beperkte houvast biedt. Daarnaast geven de voorwaarden voor financiering en uitgaven geen inzicht in de afspraken die gaan gelden voor het agentschap rondom huur en andere huisvestingskosten zoals beveiliging. Uit dit onderzoek komt duidelijk naar voren dat er per agentschap verschillende afspraken zijn gemaakt en dat deze keuzes in het begin van het proces van kandidaatstelling moeten worden gemaakt.

4 Bestaande afspraken EU-agentschappen

De bestaande afspraken met EU-agentschappen gevestigd in Nederland bieden inzicht in de verschillende ‘smaken’ die op dit moment bestaan rondom Nederlands gastheerschap. In dit hoofdstuk worden de meest relevante aspecten voor deze onderdelen uitgelicht.

Belangrijk hierbij te noemen is dat het RVB eigenaar is van de panden. Het moederdepartement draagt een gebruiksvergoeding af aan het RVB.²⁰ Afhankelijk van de afspraken tussen het moederdepartement en het EU agentschap, betaalt het EU agentschap (deels) mee aan de gebruiksvergoeding.

4.1 Europol

Het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) ondersteunt politiediensten in EU-landen. Europol zet zich onder anderen in voor het voorkomen en bestrijden van alle vormen van zware internationale georganiseerde misdaad, cybercrime en terrorisme. Europol heeft zich in 1994 in Nederland gevestigd. Toentertijd hadden ook Italië en Duitsland hun interesse in het gastheerschap kenbaar gemaakt. Nederland heeft om strategische redenen mogelijk een zeer interessant pakket aangeboden om haar kansen op gastheerschap voor Europol te vergroten.²¹ In 2011 verhuisde Europol naar een nieuw (speciaal voor Europol ontworpen en gebouwd) pand. Onderstaande tabel presenteert de cijfers met betrekking tot deze ‘nieuwe’ situatie.

Momenteel lopen er (onderzoeks)projecten in relatie tot de (aanvullende) huisvestingsbehoefte van Europol. Daarnaast heeft Europol ook een satellietgebouw. In overleg met het RVB is gebleken dat het niet opportuun is deze additionele huisvesting in dit onderzoek mee te nemen.

Tabel 4.1 Gegevens Europol

Algemeen	
Vestiging in Nederland sinds...	1994
Gevestigd in...	Den Haag
Aantal FTE werkzaam in Nederland	1100 (gebouw biedt ruimte aan 1100 werkstations) ²²
Verantwoordelijke ministerie	Ministerie van Justitie en Veiligheid
Huisvesting	
Vloeroppervlak huisvesting (in m2)	33.153 m2 bruto vloeroppervlakte ²³
Type huisvesting	Nieuwbouw (2011)
Kosten bouw	€ 241 000 000 ²⁴ (exclusief onderhoud)
Overeenkomst huisvesting	Staat der Nederlanden bekostigt huisvesting volledig ²⁵
Gebruiksvergoeding (2021)	€ 8.507.477 (Kosten Staat der Nederlanden)

²⁰ Ministeries betalen een gebruiksvergoeding voor het gebruik van vastgoed. Deze gebruiksvergoeding is vergelijkbaar met huur op de vastgoedmarkt. <https://www.rijksvastgoedbedrijf.nl/expertise-en-diensten/vastgoedstrategie/rijkshuisvestingsstelsel>

²¹ Interview Europol

²² Europol (2019) Building Information Europol onwards

²³ Schriftelijke aanvulling RVB

²⁴ *Raming 2008*. IOB Evaluaties (2008) Be our guests

²⁵ Functionele verbeteringen en gebruikerszaken betaalt Europol

Gebruiksvergoeding parkeren (2021) ²⁶	€ 1.524.556 (Kosten Staat der Nederlanden)
--	--

4.2 Eurojust

Het Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust) ondersteunt de justitiële coördinatie en samenwerking tussen nationale overheden in de strijd tegen terrorisme en zware georganiseerde misdaad waarbij meer dan één EU-land betrokken is. Eurojust heeft zich in 2003 in Nederland gevestigd, in 2017 verhuisde het agentschap naar een nieuw (speciaal voor Eurojust ontworpen en gebouwd) pand. Onderstaande tabel presenteert de cijfers met betrekking tot deze 'nieuwe' situatie.

De huur van het gebouw en hieraan gerelateerde kosten bedraagt € 6 miljoen.²⁷ Dit is in lijn met de ongeveer 6 miljoen euro respectievelijke kosten van 2019 en 2020.

Tabel 4.2 Gegevens Eurojust

Algemeen	
Vestiging in Nederland sinds...	2003
Gevestigd in...	Den Haag
Aantal FTE werkzaam in Nederland	367 ²⁸
Verantwoordelijke ministerie	Ministerie van Justitie en Veiligheid
Huisvesting	
Vloeroppervlak huisvesting (in m2)	28.508 m2 bruto vloeroppervlakte ²⁹
Type huisvesting	Nieuwbouw (2016)
Kosten bouw	€ 105 000 000 (bouw en onderhoud voor 15 jaar) ³⁰
Overeenkomst huisvesting	Eurojust draagt deel van kosten huisvesting. Ministerie van Justitie en Veiligheid draagt overige deel. ³¹ Eurojust draagt bij aan onderhoudskosten (specifiek aantal elementen).
Gebruiksvergoeding (2021)	€ 4.600.000
Jaarlijkse kosten huisvesting voor Nederland	+/- € 2 700 000 ³² (gebruiksvergoeding)
Jaarlijkse bijdrage huisvesting door agentschap	+/- € 2 700 000 ³³ (huur; incl. parking, geïndexeerd)

²⁶ Vanwege veiligheidseisen is een parkeerplaats naast het gebouw gerealiseerd (à 540 plekken). Hiervoor bestaat een separaat contract.

²⁷ 2021/C/179/01

²⁸ Interview Eurojust

²⁹ Schriftelijke aanvulling RVB

³⁰ <https://www.rijksvastgoedbedrijf.nl/vastgoed/vastgoed-in-beheer/den-haag-eurojust>

³¹ Bij de verhuizing van Eurojust naar het nieuwe pand is afgesproken dat de bijdrage van Eurojust aan huisvesting gelijk blijft. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid draagt zorg voor aanvullende kosten (Interview Eurojust).

³² Interview Eurojust

³³ Interview Eurojust

4.3 EMA

Het Europese Medicijn Agentschap (EMA) is verantwoordelijk voor de kwaliteit en veiligheid van nieuwe geneesmiddelen voor mensen en dieren die op de Europese markt worden toegelaten.³⁴ Na het vertrek van EMA uit Londen als gevolg van de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie, heeft Amsterdam de zetel toegewezen (20 november 2017) gekregen. In de aanbestedingsprocedure speelde de tijdsdruk rondom de uittreding een belangrijke rol.

In maart 2019 is EMA tijdelijk in Amsterdam gevestigd. Begin 2020 is EMA naar het nieuwe hoofdkantoor verhuisd. Onderstaande tabel presenteert de cijfers met betrekking tot deze 'nieuwe' situatie.

Tabel 4.3 Gegevens EMA

Algemeen	
Vestiging in Nederland sinds...	2019
Gevestigd in...	Amsterdam
Aantal FTE werkzaam in Nederland	897 ³⁵
Verantwoordelijke ministerie	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Huisvesting	
Vloeroppervlak huisvesting (in m2)	40.027 m2 bruto vloeroppervlakte ³⁶
Type huisvesting	Nieuwbouw (2019)
Kosten bouw	€ 255 000 000 (inclusief onderhoud voor 20 jaar) ³⁷
Overeenkomst huisvesting	Staat der Nederlanden bekostigt huisvesting volledig ³⁸
Gebruiksvergoeding (2021)	€ 12.970.000
Gebruiksvergoeding parking (2021)	€ 940.000
Vervangingen (eigenaar gedeelte, 2021)	€ 325.000
Bijdrage huisvesting door agentschap	€ 10 507 000 ³⁹ (huur; incl. parking, geïndexeerd CPI) ⁴⁰
Overeenkomst onderhoud huisvesting	Staat der Nederlanden bekostigt onderhoud huisvesting. EMA draagt bij aan onderhoudskosten (specifiek aantal elementen)

³⁴ <https://www.ema.europa.eu/en/about-us/what-we-do>

³⁵ https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/ema_nl

³⁶ Schriftelijke aanvulling RVB

³⁷ <https://www.rijksvastgoedbedrijf.nl/vastgoed/vastgoed-in-beheer/amsterdam-ema>

³⁸ Voor parkeren is een apart contract afgesloten.

³⁹ Budget 2021 EMA https://www.ema.europa.eu/en/documents/report/european-medicines-agency-budget-2021_en.pdf

⁴⁰ Een deel hiervan wordt betaald door het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

5 Effecten van vestiging AMLA

Dit hoofdstuk beschrijft de geïdentificeerde effecten van de vestiging van AMLA in Nederland.

5.1 Kosten eenmalig

De eenmalige kosten rondom de vestiging van de AMLA in Nederland vallen uiteen in twee types: personeelskosten en directe of *out-of-pocket* kosten. Al deze kosten gaan gepaard met (1) het voorbereidend traject rondom de beslissing om Nederland kandidaat te stellen, (2) het acquisitietraject tot aan de gunning en (3) het uiteindelijke vormgeven van het agentschap in het geval van toekenning.⁴¹ Wij gaan uit van 24 maanden tot aan de toekenning en een vervolgfase van 12 maanden.⁴² In navolgende tabel zijn deze kosten samengevat. Na de tabel volgt een nadere toelichting op de verschillende onderscheiden posten.

Tabel 5.1 Effecten kosten eenmalig

Posten	Geraamde kosten
Personeelskosten vestiging	
Vorbereiding kandidatuur	
Acquisitieproces	€ 1.400.000
Vormgeven agentschap	
Directe kosten vestiging	
Ondersteunen extern onderzoek	€ 100.000
Opstellen bidbook	€ 15.000
Promotie- en lobbycampagne	€ 85.000
Huisvesting	
<i>Scenario 2</i> ⁴³	
Voorinvestering	€ 16.000.000
Realisatie van de bouw	€ 35.000.000
Tegemoetkoming	
Tegemoetkoming	Afhankelijk van onderhandelingen

Personeelskosten

Ter voorbereiding van de kandidaatstelling van Nederland als gastland voor de AMLA dient een team opgericht te worden om het proces te begeleiden. De grootte van dit team zal afhangen van het moment waarin de voorbereiding zich bevindt. In eerste instantie zal dit een beperkt team zijn vanuit de leidende ministeries en zal dit gaandeweg uitgebreid worden met specialisten vanuit verschillende departementen. Naast het ministerie van Financiën en het ministerie van Justitie en Veiligheid, valt hierbij te denken aan het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van Algemene Zaken alsook het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA).

⁴¹ Structurele kosten vallen voornamelijk in de operationele fase (4) van het agentschap en worden hieronder meegenomen.

⁴² Deze aannahme is gebaseerd op de gevoerde gesprekken. Echter, afhankelijk van de wensen en eisen van de Europese Commissie kan hier in de realiteit (sterk) van afgeweken worden.

⁴³ Scenario 2 gaat uit van nieuwbouw.

In het EMA bidbook werd gesproken van een kleine, slagkrachtige groep van 5 tot 10 medewerkers van het ministerie van Algemene Zaken, het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Financiën die de komst van het EMA naar Den Haag zouden combineren.⁴⁴ Dit team is ruim twee jaar bezig geweest met het vestigen van EMA in Nederland en bestond eerst uit 9 FTE, later uit 5.

Het gros van het werk zal moeten worden verricht in de fases tot aan het indienen van het *bidbook*. Na de gunning van het agentschap, zal het team krachtig moeten inzetten op de uitvoering van de beloftes die zijn gemaakt in het voorstel aan de Europese Commissie. Het meest intensieve traject is hierbij het realiseren van de huisvesting.

Uit de gesprekken over het EMA kwam naar voren dat in de eerste twee fases veel belangrijke keuzes moeten worden genomen, het liefst in samenspraak met de verschillende departementen, om zo de kandidatuur kracht bij te zetten.⁴⁵ Het belangrijkste punt is de voorziene huisvesting en gerelateerde kosten waarvoor inzicht van het RVB nodig is. Daarnaast zijn die kosten afhankelijk van de keuze van locatie. Hiervoor dient ook contact worden gezocht met gemeenten die interesse hebben in de vestiging van het agentschap.⁴⁶ Ook dient reeds in deze fase aandacht besteed te worden aan onderwerpen als fiscale privileges, toegang tot de arbeidsmarkt voor partners van stafleden, en toegang tot medische zorg.⁴⁷

In het interview over het EMA werd genoemd dat er naast een vrijgemaakte team lead (1FTE), ook een tweetal secretariaatsleden voltijds nodig is (2FTE). Daarnaast zullen 5-7 personen vanuit de verschillende ministeries, 1-2 personen vanuit respectievelijk de NFIA, de RVB, en de betrokken gemeente deels betrokken moeten zijn. In het geval van EMA heeft de team lead ongeveer 5 jaar aan de kandidaatstelling en opzetting van het agentschap gewerkt.

In het interview met Eurojust werd genoemd dat men uit dient te gaan van een team van 10 tot 20 FTE voor de periode van 1 tot 2 jaar.⁴⁸

Op basis van de inzet van de voorbereidingsteams voor Eurojust en EMA wordt in het geval van de AMLA uitgegaan van 7 FTE.⁴⁹ Hierbij is uitgegaan van 14 personen, waarvan 4 voltijds (1 FTE) bij de leidende ministeries en 10 deeltijds (0.3FTE) bij andere ministeries en overheidsinstellingen. Hierbij zijn we uitgegaan van 10 personen binnen de schaal 13 t/m 15 en 4 personen binnen de schaal 16 t/m 18.⁵⁰ Door een relatief 'zwaar' team te kiezen met voldoende mandaat kunnen beslissingen met voortvarendheid genomen worden, zodat het proces daadkrachtig vorm krijgt.

Op basis van gemiddelde salarissen in deze schalen en verdere opbouw van inkomen van rijkspersoneel, komt het totaal bedrag per jaar op ongeveer € 700.000. Voor AMLA zou dit in twee jaar oplopen tot € 1.400.000. Dit omvat het gehele proces vanaf het voortraject tot aan de gunning en het vormgeven van de AMLA.

Directe kosten

Directe kosten zullen gemaakt worden gedurende alle drie de fases. Deze directe kosten betreffen de volgende posten.

---

⁴⁴ Analyse succesvolle EMA Campagne (2019) BZDOC-2042875277-42

⁴⁵ Interview Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

⁴⁶ In het geval van de EMA is er een procedure opgezet waarbij gemeenten interesse konden tonen aan het ministerie voor het hosten van het agentschap.

⁴⁷ O.a. Interview Ministerie van Buitenlandse Zaken

⁴⁸ Interview Eurojust

⁴⁹ Deze schattingen zijn geverifieerd tijdens gesprekken BZ, RVB en VWS.

⁵⁰ Mogelijk betreft dit een ruime schatting en bestaan de teams in de praktijk (ook) uit medewerkers uit lagere schalen.

Ondersteunend extern onderzoek

Om de Nederlandse autoriteiten bij te staan in het maken van keuzes rondom de kandidaatstelling en het bod voor de Europese Commissie zijn advieskosten voorzien. Het is niet ondenkbaar dat aanvullend advies ingewonnen dient te worden ten aanzien van het opstellen van een business case, het type huisvesting alsook het in kaart brengen van eventuele onderhandelingsruimten in gesprekken met andere geïnteresseerde lidstaten. Kosten voor een dergelijk onderzoek kunnen oplopen tot € 50.000.

Om de Nederlandse autoriteiten bij te staan in het maken van een keuze voor de locatie van de AMLA zijn advieskosten voorzien. Een gelijksoortig onderzoek is uitgevoerd voorafgaand aan de komst van EMA.⁵¹ Kosten voor een dergelijk onderzoek kunnen oplopen tot € 50.000.

Opstellen bidbook

Onderdeel van het kandidaatstellingsproces van Nederland als gastland voor de AMLA is het opstellen van een *bidbook*, waarin Nederland en de nader te bepalen voorgestelde vestigingsplaats worden gepresenteerd.⁵² Het voorbereidingsteam zal zich onder anderen bezighouden met het schrijven van dit *bidbook*. Daarnaast is capaciteit van tekstschrijvers, grafisch vormgevers en interne en externe experts vereist. Het *bidbook* zal in nauwe samenwerking worden voorbereid met het NFIA. Personeelskosten hiervoor zijn meegenomen in de berekening hierboven.

Tevens zal het team rekening moeten houden met *out-of-pocket* kosten voor de presentatie van het *bidbook*. Dit kan bijvoorbeeld zijn door middel van audiovisuele communicatie zoals dit ook is gedaan voor het EMA waarbij een korte promotievideo is gemaakt.⁵³ Directe kosten voor een korte promotie video worden geraamd op € 15.000.

Promotie- en lobbycampagne

Parallel aan het opstellen van het *bidbook* zullen naar verwachting activiteiten ter promotie van de komst van de AMLA naar Nederland plaatsvinden. Hierbij valt te denken aan lobbyactiviteiten bij de Raad van Ministers, door de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland in Brussel alsook in de beoogde vestigingsstad in Nederland.⁵⁴

Een deel van deze activiteiten zal uitgevoerd worden door het voorbereidingsteam. Deze kosten zijn hierboven opgenomen. Daarnaast zullen publieke figuren zoals ambassadeurs, burgemeesters, ministers en de nationaal coördinator internationale functies ingezet worden.⁵⁵ Ook kan een externe topfunctionaris ingehuurd worden.⁵⁶ Het Rijk hanteert een maximum uurtarief van € 176,- voor extern ingehuurde topfunctionarissen die geen betrekking hebben op de betreffende instelling. In dit onderzoek wordt uitgegaan van een tijdsbesteding van circa 25 dagen. Kosten voor de externe ambassadeur worden geraamd op € 35.000.

Hierbij worden ook reiskosten gerekend voor het lobby-team. Directe kosten hiervoor worden geraamd op € 50.000.⁵⁷

---

⁵¹ Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2016) Nota Hervestiging Europees Geneesmiddelen Agentschap

⁵² APE (2019). Nederland als gastland voor Internationale Organisaties.

⁵³ https://www.youtube.com/watch?v=i6n_NMcMvrA

⁵⁴ Interview Eurojust

⁵⁵ Rijksoverheid (2017). The Dutch bid for the European Medicines Agency.

⁵⁶ Zie vergelijkbaar brief van de minister van Volksgezondheid, welzijn en sport (29 477 nr. 444 (2017)

⁵⁷ In dit onderzoek wordt uitgegaan van bezoek aan 26 lidstaten (à 3 dagen), *economy class* vluchten (€ 400), en een gemiddeld bedrag voor per diem⁵⁷ (€ 230) door een team van 3 personen.

Huisvesting

Afhankelijk van de keuze voor het type huisvesting van de AMLA zijn eenmalige kosten voor de aankoop van grond, de bouw van een pand en / of modificaties aan een bestaand pand voorzien. Deze keuze is op het moment van de uitvoering van deze analyse nog niet gemaakt. Daarom wordt in deze paragraaf een aantal mogelijke scenario's geschetst.

Deze scenario's zijn gebaseerd op het feit dat de Europese Commissie in haar voorstel voorziet dat 150 AMLA-werknemers in Nederland gezeteld zullen zijn. Op basis van het vloeroppervlak van de andere EU-agentschappen in Nederland, wordt in dit onderzoek uitgegaan van huisvesting voor AMLA van ongeveer 6.500 vierkante meter.

Tabel 5.2 Vloeroppervlak per agentschap

	FTE	M ² (BVO)	M ² per FTE
EMA	897	40.027 m ²	45 m ²
Eurojust ⁵⁸	367	20.000 m ²	54 m ²
Europol	1100	33.153 m ²	30 m ²
AMLA	150	6.463 m ²	43 m ^{2*}

* Dit is een gemiddelde van de vierkante meter per FTE bij EMA, Europol en Eurojust.

Gesprekken met de ministeries betrokken bij Europol, Eurojust en EMA benadrukken het belang van de ondersteuning vanuit het RVB om realistisch in te schatten welke scenario's haalbaar zijn. Dit is niet alleen belangrijk om de kosten te bepalen en tot een verdeelsleutel te komen tussen de verschillende betrokken autoriteiten, maar ook om een offerte te kunnen indienen die aansluit op de verwachtingen van de Europese Commissie en de kans op toekenning vergroot.

Scenario 1: gebruik bestaande huisvesting

Indien gekozen wordt voor het hergebruik van bestaande huisvesting dan zijn kosten voor de modificatie van de huisvesting aannemelijk. Tevens is het mogelijk dat de bestaande huisvesting aangekocht dient te worden indien deze niet al in het bezit is van de RVB.

Het is in dit voorbereidende stadium lastig in te schatten of het RVB mogelijk geschikte panden in haar portefeuille heeft. Wanneer de meer specifieke eisen voor de huisvesting van de AMLA door de Europese Commissie gecommuniceerd zijn, kan hier gericht onderzoek naar gedaan worden. Uit gesprekken met de ministeries betrokken bij Europol, Eurojust en EMA bleek dat het niet ondenkbaar is dat specifieke eisen worden gesteld aan bijvoorbeeld de vestigingsplaats, de beveiligingsmaatregelen binnen en rondom de panden alsook het databeheer. Huisvesting dient (idealiter) aan te sluiten bij dergelijke eisen.

Aankoop bestaande huisvesting

Indien bestaande huisvesting niet reeds in bezit is van het RVB dient deze aangekocht te worden. Hiermee gaan verwervingskosten gepaard. Deze kosten zijn afhankelijk van verschillende factoren, zoals de grootte, de staat, de locatie van het pand alsook de vastgoedmarkt. Het is niet mogelijk om hier in deze voorbereidende fase een aanname voor te doen.

Modificatie bestaande huisvesting

Indien wordt gekozen om de AMLA te vestigen in een bestaand pand, dan zijn mogelijke eenmalige kosten voorzien voor de modificatie van dit gebouw. Het is niet mogelijk om hier in deze voorbereidende fase een aanname voor te doen.

⁵⁸ Het volledige BVO van Eurojust bedraagt 28.508m². Dit is inclusief de parkeerplaats. De daadwerkelijke kantoorruimte is 20.000 m².

Scenario 2: bouw nieuwe huisvesting

Indien ervoor wordt gekozen de AMLA te huisvesten in een nieuw pand dan komen hierbij eenmalige kosten voor de aankoop van de grond en de realisatie van de bouw kijken. Afhankelijk van het beschikbare tijdspad alsook de plannen voor de nieuwbouw, kan nieuwe huisvesting gerealiseerd worden voordat de AMLA zich daadwerkelijk in Nederland vestigt. Indien dit niet het geval is, kan een tegemoetkoming (zie volgende paragraaf) voor de kosten voor tijdelijke huisvesting overwogen worden.

Voorinvestering

In een wervingstraject voor een organisatie als de AMLA is het gebruikelijk dat, indien een nieuw pand wordt gebouwd, een voorinvestering gedaan wordt voor de huisvesting van de organisatie.⁵⁹ Hierbij kan gedacht worden aan de aankoop of beschikbaarstelling van grond waarop de AMLA gevestigd kan worden, alsook de aanbesteding voor de bouw van de permanente huisvesting. Deze voorinvestering omvat niet alleen de aankoop van bijvoorbeeld een stuk grond en het financieren van het bouwproject, maar ook de kosten die gemaakt worden bij het uitvoeren van haalbaarheidsstudies of het inschakelen van projectontwikkelaars. Dit proces wordt doorgaans geleid door het RVB en het loont daarom om het RVB vroegtijdig te betrekken.

In het geval van de vestiging van EMA, nam het Rijksvastgoedbedrijf de aankoop of erfpacht van de grond op zich en gunde de bouw via een aanbesteding aan een ontwikkelaar.⁶⁰ Voor EMA heeft het Rijksvastgoedbedrijf de erfpacht van de grond eeuwigdurend afgekocht bij de gemeente Amsterdam.

In geval van het EMA is € 100 miljoen betaald voor de grond in Amsterdam. In totaal is 40.027 m² aangekocht.⁶¹ De prijs per vierkante meter bedraagt daarmee ongeveer € 2.500. Het geschatte vloeroppervlak voor AMLA bedraagt 6.463 vierkante meter. Wanneer de gemaakte kosten voor de aankoop van grond in Amsterdam worden vertaald naar de benodigde vierkante meters voor AMLA dan bedraagt dit een kostenpost van ruim € 16 miljoen. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat deze gegevens gebaseerd zijn op de bouw van EMA in 2018 – 2019 en dat het EMA pand in Amsterdam gevestigd is. Afhankelijk van de locatie van de AMLA huisvesting kunnen de kosten voor de aankoop van grond anders uitvallen.

Realisatie van de bouw

De bouw van een nieuw pand wordt bekostigd door de Nederlandse overheid. Hoewel de kosten voor nieuwbouw op termijn ook (afhankelijk van de gemaakte afspraken) ook huuropbrengsten kunnen opleveren (zie ook het conclusie hoofdstuk), wordt deze post in de eerste plaats opgenomen als kostenpost.

Voor de bouw van de nieuwe Europol huisvesting was € 241 miljoen geraamd.⁶² Het Europol-gebouw beschikt over 1100 werkplekken.⁶³

De bouw van de nieuwe Eurojust huisvesting kostte € 105 miljoen. Dit bedrag is inclusief 15 jaar onderhoud.⁶⁴ Er zijn momenteel 367 werknemers werkzaam in het Eurojust-pand.

De bouw van de nieuwe huisvesting van EMA bedroeg € 255 miljoen. Dit bedrag omvat ook de kosten voor twintig jaar onderhoud.⁶⁵ In de EMA-huisvesting is plaats voor ongeveer 900 medewerkers.

⁵⁹ APE (2019). Nederland als gastland voor Internationale Organisaties.

⁶⁰ Kamerstuk. 29477 nr. 472

⁶¹ Interview RVB

⁶² *Raming 2008*. IOB Evaluaties (2008) Be our guests

⁶³ Europol (2019) Building Information Europol onwards

⁶⁴ <https://www.rijksvastgoedbedrijf.nl/vastgoed/vastgoed-in-beheer/den-haag-eurojust>

⁶⁵ <https://www.rijksvastgoedbedrijf.nl/actueel/nieuws/2018/03/08/dura-vermeer-gaat-nieuwbouw-ema-bouwen>

Uit de gesprekken voor dit onderzoek blijkt dat in deze fase van het voorbereidingstraject de meest recente ervaring met het binnenhalen van een EU-agentschap, namelijk EMA, het meeste houvast biedt voor een inschatting van de kosten.⁶⁶ De kosten van de nieuwbouw van het EMA bedroegen in totaal ongeveer € 295 miljoen⁶⁷. Dit valt uiteen in grofweg € 100 miljoen voor de aankoop van de grond en € 195 miljoen voor de bouw.⁶⁸

Uitgaande van de situatie van EMA, betekent dit dat de bouw voor AMLA (à 6.463 m²) uit zouden komen op ruim € 35 miljoen. In deze berekening zijn de gestegen bouwkosten tussen 2018 en 2021 (september) meegewogen.⁶⁹ Het is echter waarschijnlijk dat de bouwkosten in de toekomst blijven toenemen. In dat geval vallen de kosten voor de bouw hoger uit.

Tegemoetkoming

Het is niet ondenkbaar dat een agentschap een (eenmalige) tegemoetkoming ontvangt vanuit het gastland wanneer het gaat zetelen in Nederland. In sommige gevallen dekt deze tegemoetkoming (een deel van) de kosten voor de tijdelijke huisvesting, in andere gevallen hoeft de tegemoetkoming niet aan een specifiek doel besteed te worden. Óf een tegemoetkoming aangeboden wordt alsook de hoogte van de tegemoetkoming zijn afhankelijk van verschillende factoren. Tevens lijkt een eventuele tegemoetkoming onderdeel te zijn van de onderhandelingen. Het is daarom niet mogelijk om hier in deze voorbereidende fase een aanname voor te doen.

In het EMA bidbook wordt aangegeven dat Nederland een financiële prikkel van € 18 miljoen voorzag om (dubbele) kosten van het agentschap tijdens de transitie periode naar het nieuwe gebouw te dekken.

Eurojust ontving bij haar komst naar Nederland vanuit de Homogene Groep Internationale Samenwerking (ministerie van Buitenlandse Zaken) € 3 miljoen voor huisvesting en beveiliging.⁷⁰

5.2 Kosten structureel

De structurele kosten zijn onderverdeeld in kosten gerelateerd aan huisvesting van de AMLA en personele lasten. De verdeling van structurele kosten is onderdeel van de onderhandelingen tussen het beoogde gastland en het desbetreffende agentschap. In deze fase is het daarom niet mogelijk een harde indicatie te geven voor de structurele kosten van vestiging van de AMLA in Nederland. De afspraken tussen de Nederlandse staat en de reeds gevestigde Europese agentschappen in Nederland bieden echter inzicht in de verschillende mogelijkheden.

Huisvesting

Kosten zijn voorzien voor het onderhoud van de huisvesting, ongeacht of er wordt gekozen om de AMLA te vestigen in bestaande of nieuwe bouw. Deze kosten zijn reeds gepresenteerd in de voorgaande paragraaf, omdat zij doorgaans onderdeel uitmaken van de aanbesteding voor de realisatie van de bouw van huisvesting of modificaties aan bestaande bouw.

⁶⁶ O.a. gesprekken RVB, VWS en BZ.

⁶⁷ Dit bedrag wijkt af van de € 255 miljoen hierboven. Het bedrag € 295 miljoen is gebaseerd op feedback op dit rapport vanuit het RVB.

⁶⁸ Interview RVB.

⁶⁹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/80444ned>

⁷⁰ Theeuwes en de Nooij (2002). Kosten en baten analyse van vestiging en verblijf internationale organisaties.

Kosten onderhoud huisvesting

Het RVB is eigenaar van het te bouwen of reeds bestaande pand (of koopt een bestaand pand aan) en draagt zorg voor het onderhoud van de huisvesting. De hoogte van deze onderhoudskosten hangt echter van verschillende factoren af. Denk hierbij aan de staat van het pand, de ligging, en de intensiteit van het gebruik. De standaard opslag die het RVB rekent voor onderhoud is € 51,77 voor onderhoud per vierkante meter per jaar.⁷¹ Voor de kosten van het onderhoud van de huisvesting kan de AMLA tevens mogelijk een bijdrage leveren. Hierbij speelt de financieringsconstructie achter AMLA ook een rol.⁷²

Voor de zeteling van Europol draagt het Nederlandse Rijk de volledige kosten voor het onderhoud van de huisvesting (eigenaarszaken). Europol draagt financiële verantwoordelijkheid voor de gebruikerszaken.

In het geval van Eurojust, draagt dit agentschap jaarlijks € 650.000 af aan het Rijksvastgoedbedrijf. Het Rijksvastgoedbedrijf huurt hiervoor een onderaannemer in die toeziet op het preventieve en correctieve onderhoud.⁷³

Met EMA is overeengekomen dat het agentschap de niet-gebouw gebonden onderhoudskosten draagt. Het Nederlandse Rijk neemt de preventieve en correctieve onderhoudskosten op zich.

Wanneer wordt gerekend met het standaard tarief van € 51,77 per vierkante meter dan zou de totale jaarlijkse opslag voor de 6.463 vierkante meter voor AMLA neerkomen op bijna € 6,7 miljoen.

Bijdrage in (tijdelijke) huisvestingskosten

Indien wordt gekozen voor de bouw van een nieuw pand, bestaat de kans dat deze bouw niet op tijd voltooid is. In dat geval kunnen de Nederlandse autoriteiten een bijdrage leveren aan de tijdelijke huisvestingskosten van de AMLA. Vanwege het zeer beperkte zicht op de eisen van de Europese Commissie ten aanzien van de huisvesting alsook de keuzes door het Nederlandse Rijk op dit gebied, is het op dit moment niet mogelijk een inschatting te maken hoe reëel dit scenario is. Er wordt om deze reden in dit onderzoek daarom niet gerekend met een eventuele bijdrage in (tijdelijke) huisvestingskosten.

In het geval van de verhuizing van EMA naar Nederland was de nieuwbouw niet op tijd afgerond.⁷⁴ Er is daarom in nauw overleg met het agentschap in tijdelijke huisvesting voorzien tot het moment dat de permanente vestiging werd opgeleverd. Het Rijk heeft de kosten voor de tijdelijke huisvesting alsook de daaraan verbonden diensten betaald.

Personele lasten

(Bijdrage in) kosten voor beveiliging

De interne beveiliging van huisvesting valt onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende internationale organisatie. Voor de externe beveiliging van de AMLA zal Nederland als gastland verantwoordelijk zijn.⁷⁵ De verantwoordelijkheid voor de externe beveiliging ligt bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken, als zijnde verantwoordelijk voor het gastlandbeleid is hierbij ook betrokken en staat in contact met NCTV.

---

⁷¹ Interview RVB

⁷² In geval van Eurojust is sprake van een communautaire financiering, in geval van Europol betreft dit een gastlandconstructie.

⁷³ Interview Eurojust

⁷⁴ Rijksoverheid (2017). The Dutch bid for the European Medicines Agency.

⁷⁵ APE (2019). Nederland als gastland voor Internationale Organisaties.

Uit gesprekken blijkt echter dat er geen structurele kosten voor de beveiliging van de huisvesting gemaakt worden door de Nederlandse overheid.⁷⁶ Alleen onder bijzondere omstandigheden wordt aanvullende politiecapaciteit ingezet.

Uit het gesprek met Eurojust blijkt dat dit agentschap alleen additionele externe beveiliging vanuit de Nederlandse politie inschakelt wanneer sprake is van een verhoogd dreigingsniveau en wanneer hooggeplaatste ambtenaren een bezoek aan Eurojust brengen. Gemiddeld is per jaar twee keer sprake van een aanvraag voor aanvullende beveiliging naar aanleiding van verhoogde dreiging en jaarlijks bezoeken 75 hooggeplaatste ambtenaren een bezoek aan Eurojust.⁷⁷

Gezien de ad hoc aard van deze voorzieningen is het in dit stadium niet mogelijk om deze kosten te kwantificeren.

5.3 Baten eenmalig

Afhankelijk van de keuze voor het type huisvesting, kunnen eenmalige baten voor Nederland optreden. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de AMLA een bijdrage levert aan de aankoop van grond voor de bouw van huisvesting voor de AMLA. Echter, op basis van gesprekken omtrent Eurojust, Europol en EMA lijkt dit scenario niet realistisch. In dit onderzoek wordt daarom niet uitgegaan van eenmalige baten.

Tabel 5.3 Tabel baten eenmalig

Posten	Geraamde baten
Eventuele bijdrage in aankoop gronden en opstallen	0 (niet realistisch)

5.4 Baten structureel

Op het moment dat AMLA volledig operationeel is (naar verwacht in 2026), treden structurele economische baten op. Relevant hierbij zijn allereerst de directe effecten als gevolg van de aanwezigheid van de AMLA zelf en de activiteiten die hiermee samenhangen.⁷⁸ Via de inkoop van goederen en diensten door de AMLA is ook sprake van zogenaamde (indirecte) achterwaartse effecten.⁷⁹ Via de consumptieve bestedingen van medewerkers van de AMLA en medewerkers bij toeleverende bedrijven is tevens sprake van geïnduceerde effecten. Tenslotte leveren ook de bestedingen van bezoekers aan de AMLA een (afgeleide) economische impuls op voor het bedrijfsleven in de regio en elders.

Genoemde effecten zijn jaarlijks en kunnen worden uitgedrukt in werkgelegenheid, maar ook in toegevoegde waarde (grotendeels de productiewaarde c.q. omzet minus de waarde van de ingekochte goederen en diensten).

Werkgelegenheid AMLA

De komst van de AMLA naar Nederland zorgt voor (directe) werkgelegenheid bij de AMLA als organisatie. Het gaat hierbij om medewerkers die op het kantoor zelf zullen werken. Naar verwachting van de Europese Commissie biedt AMLA werk voor 150 FTEs vanuit de beoogde

⁷⁶ O.a. interview Europol en Ministerie van Buitenlandse Zaken.

⁷⁷ Interview Eurojust.

⁷⁸ Decisio (2013). Economisch belang intergouvernementele organisaties in Nederland.

⁷⁹ Decisio (2013). Economisch belang intergouvernementele organisaties in Nederland.

vestiging in Nederland. Werknemers die werkzaam zijn vanuit de vestiging van AMLA in Nederland zijn in belangrijke mate afkomstig uit het buitenland en in beperkte mate afkomstig uit Nederland zelf (zie tabel 5.4).⁸⁰ Vanuit economisch perspectief levert de werkgelegenheid die in Nederland wordt gecreëerd een structurele bijdrage aan de nationale economie. Werknemers die bij de AMLA werken maar niet in Nederland werkzaam zijn, zijn voor Nederland niet of nauwelijks relevant.

Tabel 5.4 Directe werkgelegenheid AMLA (Nederland en buitenland)

Type werkgelegenheid	Aantal FTE's
Werkzaam vanuit AMLA in Nederland	150
<i>w.v. werknemers afkomstig uit Nederland</i>	25
<i>w.v. werknemers afkomstig uit buitenland</i>	125
Werkzaam bij AMLA vanuit landinvesteringen	100
Totaal	250

Via de aankoop van goederen en diensten zorgt AMLA ook voor (indirecte) werkgelegenheid bij allerlei toeleverende bedrijven en instellingen. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de inkoop van ICT apparatuur en daarbij behorende voorzieningen of de kosten voor de inzet van externe schoonmaakbedrijven. Deze doorwerking is bepaald op basis van een zogenaamde input-output analyse (zie ook bijlage III voor een nadere toelichting), waarbij de werkgelegenheid buiten Nederland overigens buiten beschouwing is gelaten. In totaal neemt de werkgelegenheid (direct en indirect) hierdoor in Nederland toe van 150 naar circa 220 FTE's.

Tabel 5.5 Directe en indirecte werkgelegenheid AMLA in Nederland

Type werkgelegenheid	Aantal FTE's
Directe werkgelegenheid (werkzaam vanuit AMLA in Nederland)	150 ⁸¹
Indirecte werkgelegenheid	70
Totaal	220

Bijdrage aan toegevoegde waarde regionale en nationale economie

De bijdrage van de AMLA aan de regionale en nationale economie kan worden uitgedrukt in werkgelegenheid, maar ook in toegevoegde waarde. Om de toegevoegde waarde van de AMLA te kunnen bepalen is allereerst gekeken naar de samenstelling van de zogenaamde productiewaarde, oftewel de waarde van de goederen en diensten die door de AMLA worden voortgebracht. Het opgestelde voorstel van de Europese Commissie bevat informatie om deze zogenaamde productiewaarde te kunnen bepalen.⁸² Voor de AMLA als geheel gaat het om een totaalbedrag van circa € 73,1 miljoen (zie tabel 5.6). Wij ramen dat van dit bedrag circa € 44 miljoen in Nederland zelf neerslaat.

Tabel 5.6 Productiewaarde AMLA als geheel

	Nederland	Buitenland	Totaal
Titel 1: Personele lasten	€ 25.100.000	€ 16.700.000	€ 41.800.000
<i>Temporary agents (AD grade)</i>	€ 18.800.000	€ 12.600.000	€ 31.400.000
<i>Temporary agents (AST grade)</i>	€ 2.900.000	€ 2.000.000	€ 4.900.000
<i>Contractual agents</i>	€ 2.300.000	€ 1.600.000	€ 3.900.000

⁸⁰ COM(2021) 421 final

⁸¹ Exclusief werknemers AMLA die vanuit buitenland werkzaamheden verrichten

⁸² COM(2021) 421 final

<i>seconded national experts / national delegated at the disposition of the Authority by Union FIU's</i>	€ 900.000	€ 600.000	€ 1.600.000
Titel 2: Personele lasten (vanuit landenvestigingen⁸³)	€ 0	€ 12.500.000	€ 12.500.000
Titel 3: Inkoop goederen en diensten⁸⁴	€ 18.900.000	€ 0	€ 18.900.000
Totaal	€ 44.000.000	€ 29.200.000	€ 73.100.000

Om de directe toegevoegde waarde te kunnen bepalen (tabel 5.7), corrigeren we de productiewaarde voor de waarde van de ingekochte goederen en diensten. Vervolgens is de indirecte toegevoegde waarde bepaald op vergelijkbare wijze als bij de werkgelegenheid. De totale toegevoegde waarde komt daarmee uit op jaarlijks € 33,6 miljoen op het moment dat AMLA volledig operationeel is.

Tabel 5.7 Directe en indirecte toegevoegde waarde AMLA in Nederland

In euro's	
Directe toegevoegde waarde AMLA in Nederland	€ 25.100.000 ⁸⁵
Indirecte toegevoegde waarde	€ 8.600.000
Totaal	€ 33.60000

Geïnduceerde effecten ofwel koopkrachteffecten

Via de consumptieve bestedingen van medewerkers van AMLA in bijvoorbeeld detailhandel, cultuur en overige voorzieningen ontstaan ook koopkrachteffecten. Ook deze bedrijven kopen weer goederen en diensten in en zorgen op die manier ook voor werkgelegenheid en toegevoegde waarde bij andere (toeleverende) bedrijven en instellingen. Om deze effecten te kunnen betalen is een inschatting gemaakt van de salarissom van de werknemers die werkzaam zijn vanuit de beoogde AMLA-vestiging in Nederland en de daarvan af te leiden consumptieve bestedingen. Zo wordt een deel van de salarissom gespaard en komt derhalve niet direct ten goede aan de nationale economie. Daarnaast is rekening gehouden met het feit dat een deel van de consumptie bestedingen weglekt naar het buitenland (bijvoorbeeld via bestedingen tijdens vakanties of de aankoop van goederen uit het buitenland). De resterende binnenlandse consumptie is vervolgens verdeeld over de verschillende relevante sectoren op basis van CBS-gegevens over het consumptiegedrag van een gemiddeld huishoudens in Nederland.

Om de werkgelegenheid die samenhangt met de binnenlandse consumptie te kunnen bepalen is vervolgens op basis van de Nationale Rekeningen gekeken naar de gemiddelde productiewaarde per sector en op vergelijkbare wijze als bij de directe effecten de doorwerking bepaald. Navolgende tabel laat de uitkomsten van de uitgevoerde ramingen zien in termen van werkgelegenheid en toegevoegde waarde.

Tabel 5.8 Geïnduceerde effecten AMLA in termen van werkgelegenheid (FTE's) en toegevoegde waarde

Geïnduceerde effecten*	
Werkgelegenheid	54 FTE's
Toegevoegde waarde	€ 4.300.000

*Inclusief achterwaartse doorwerking bij toeleverende bedrijven

⁸³ Titel 2 wordt in COM(2021) 421 final niet nader gespecificeerd. De onderzoekers maken hier de aanname dat de personele lasten zich richten op personele lasten van werknemers gestationeerd in de respectievelijke EU Lidstaten.

⁸⁴ IT en database, translation, missions, legal representation

⁸⁵ Exclusief werknemers AMLA die vanuit buitenland werkzaamheden verrichten

Bij de genoemde uitkomsten moet worden benadrukt dat een deel van de werknemers van AMLA in Nederland afkomstig is uit het eigen land en slechts een beperkt deel uit het buitenland. Indien ervan uitgegaan wordt dat werknemers uit Nederland ook zonder de komst van AMLA een vergelijkbare baan zouden vinden, komt het uiteindelijke netto-effect lager uit.

Afgeleide effecten als gevolg van bestedingen van bezoekers

De AMLA zal naar verwachting net als andere agentschappen en internationale organisaties relatief veel bezoek genereren. De bestedingen van bezoekers aan AMLA leiden eveneens tot een (afgeleide) economische impuls voor het bedrijfsleven in de regio en elders. Deze effecten komen niet tot uitdrukking op de begroting van AMLA zelf, maar zijn uitgaven die bezoekers zelf maken aan bijvoorbeeld reis- en verblijfkosten. Om deze effecten te kunnen bepalen is een inschatting gemaakt van het aantal bezoeken aan ons land vanwege de komst van AMLA (er is vooralsnog uitgegaan van 6.500 bezoeken per jaar) en daarmee samenhangende bestedingen. Vervolgens is de daarmee samenhangende werkgelegenheid en toegevoegde waarde op vergelijkbare wijze bepaald als bij de eerdergenoemde geïnduceerde effecten

Tabel 5.9 Afgeleide effecten AMLA in termen van werkgelegenheid (FTE's)

	Afgeleide effecten*
Werkgelegenheid	43 FTE's
Toegevoegde waarde	€ 3.600.000

*Inclusief achterwaartse doorwerking bij toeleverende bedrijven

Bijdrage aan huur / lease huisvesting door agentschap door huur / lease huisvesting

Het scenario waarin de AMLA een bijdrage levert aan de kosten voor huur of lease van de huisvesting is niet ondenkbaar. Het is mogelijk dat de vergoeding niet de volledige kosten van de huisvesting dekt. Desalniettemin vormt een eventuele bijdrage aan de huur of lease van de huisvesting een structurele financiële baat.

Een dergelijke constructie is bijvoorbeeld ook van toepassing op Eurojust en EMA.⁸⁶ In het geval van EMA draagt dit agentschap jaarlijks ongeveer € 10 miljoen bij aan de huurkosten voor huisvesting. Wanneer dit bedrag op basis van het beoogde vloeroppervlak vertaald wordt naar de situatie van AMLA zou deze bijdrage ongeveer € 1,6 miljoen zijn.

Kostenreductie

In haar visie noemt FIU Nederland dat fysieke nabijheid van de AMLA naar verwachting leidt tot een reductie in directe kosten. Voor FIU-medewerkers die de AMLA bezoeken hoeven minder kosten gemaakt te worden wanneer de AMLA in Nederland is gevestigd dan wanneer het agentschap in een andere lidstaat is gezeteld.⁸⁷ Wanneer wordt uitgegaan van vier bezoeken (à drie dagen) aan de AMLA door twee FIU-medewerkers per jaar, dan beslaat dit jaarlijks een kostenpost van € 8.000 tot € 10.000 (afhankelijk van de vestiging van AMLA). Deze kosten worden in geval van zeteling van de AMLA in Nederland vrijwel volledig bespaard.

5.5 Overige effecten

Naast de kosten en baten die in voorgaande paragrafen zijn geïdentificeerd en beschreven, bestaan een aantal overige effecten die, naar verwachting, ook op zullen treden wanneer de AMLA zich in Nederland vestigt. Deze overige effecten kunnen echter niet gemonetariseerd worden. Voor

⁸⁶ Interview Eurojust

⁸⁷ FIU (2021). Kandidaatstelling zetel AMLA in Nederland

deze effecten wordt in deze paragraaf daarom aangegeven of deze effecten een verwacht positief of negatief effect zullen hebben voor Nederland.

Tabel 5.10 Tabel overige effecten

Posten	Verwacht effect
Effect op voorkomen van misbruik van het financiële stelsel voor financieel-economische criminaliteit	Positief
Effect op invulling AMLA	Positief
Effect op kennisbasis bestrijding financieel-economische criminaliteit	Positief / negatief
Imago-effecten	Positief
Cluster en synergie-effecten	Positief
Effect op voorzieningen	Negatief
Fiscale privileges en immuniteiten	Onduidelijk

Effect op voorkomen van misbruik van het financiële stelsel voor financieel-economische criminaliteit

De vestiging van de AMLA in Nederland als middelpunt van een geïntegreerd AML/CFT toezichtstelsel en als centrale partij in de informatie-uitwisseling en samenwerking tussen Europese FIU's, zal mogelijk nog meer aandacht genereren voor AML/CFT. Dit kan de bestrijding van misbruik verbeteren. Zo onderstrepen FIU en AFM in de visies die zij gedeeld hebben dat wanneer de AMLA in Nederland gevestigd wordt, dit een positief effect zal hebben op de bestrijding van financieel-economische criminaliteit in Nederland. De fysieke nabijheid van de AMLA stelt FIU Nederland in staat om Europese ontwikkelingen eenvoudiger te signaleren en hierop sneller te anticiperen.⁸⁸

Daarnaast kunnen betrokken relevante partijen op deze manier beter gebruik maken van de kennis en expertise van de AMLA. AFM en het AMLC benoemen bovendien dat het zetelen van de AMLA in Nederland beleidsmakers en toezichthouders de gelegenheid zou bieden om met beperkte inspanning en kosten toegang te hebben tot het internationale netwerk van de AMLA.⁸⁹ Fysieke nabijheid van de AMLA zou een impuls kunnen geven aan efficiënte en geïntegreerde samenwerking in de opsporing en het toezicht op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering, noemt het FEC in haar visie.⁹⁰ Dit geldt voor Nederlandse onderzoeken maar ook voor internationale zaken, onderstreept het BFT.⁹¹

Ook zou de komst van de AMLA naar Nederland een positief effect op rechtshandhaving kunnen hebben. Nederland zou dan de drie voornaamste Europese agentschappen (Europol, Eurojust en de AMLA) op dit gebied huisvesten. De fysieke nabijheid van deze drie agentschappen zou de bestrijding van (financieel-economische) criminaliteit ten goede komen.⁹² Dit punt onderschrijft ook DNB in haar visie.⁹³

Ten slotte biedt de vestiging van de AMLA in Nederland ook mogelijkheden tot het verbeteren van de mogelijkheden tot het ophalen, delen en uitdragen van kennis.⁹⁴

⁸⁸ FIU (2021). Kandidaatstelling zetel AMLA in Nederland

⁸⁹ AFM (2021). Kandidaatstelling AMLA in Nederland en Interview AMLC

⁹⁰ FEC (2021). Zetelland AMLA

⁹¹ Interview BFT

⁹² Interview Eurojust en AFM (2021). Kandidaatstelling AMLA in Nederland

⁹³ DNB (2021). Beoordeling wenselijkheid kandidaatstelling AMLA

⁹⁴ Interview BFT

Alles overziend kan worden geconcludeerd dat de vestiging van de AMLA in Nederland (nog) meer aandacht voor AML/CFT zou genereren. Dit zou de bestrijding van misbruik in Nederland alsook in internationaal verband ten goede komen.

Effect op invulling AMLA

De AMLA betreft een nieuw Europees agentschap. Wanneer de AMLA in Nederland gevestigd wordt, biedt dit mogelijk kansen om sturing te geven aan de (praktische) invulling van het agentschap.⁹⁵ Hierbij valt te denken aan de organisatorische inrichting van het agentschap en haar werkwijzen. Mogelijk zouden het Nederlandse eisenpakket een inspiratiebron kunnen vormen voor de op te leggen eisen voor de financiële sectoren elders in de Europese Unie.⁹⁶

Bovendien resulteert de zeteling van de AMLA in Nederland er mogelijk toe dat het risico dat activiteiten en beleidskeuzen niet op de Nederlandse praktijk aansluiten kleiner is.⁹⁷ Wanneer de AMLA in Nederland zetelt, is het niet ondenkbaar dat Nederland als meest nabije lidstaat vaker als referentie zal worden gebruikt.

Kortom, zeteling van de AMLA in Nederland biedt mogelijkheden voor Nederland om in zekere zin mede richting te geven aan de invulling van het agentschap alsook om de aansluiten met het Nederlandse beleid te bewaken.

Effect op kennisbasis bestrijding financieel-economische criminaliteit

De vestiging van de AMLA in Nederland kan een tweeledig effect hebben op de kennisbasis ten aanzien van de bestrijding van financieel-economische criminaliteit. Enerzijds kan vestiging van de AMLA in Nederland bijdragen aan het behoud van experts. Agentschappen die zich bezighouden met AML/CFT zijn momenteel gevestigd in Parijs (ESMA, EBA) en Frankfurt (ECB). Vandaag de dag bestaat de kans dat Nederlandse experts zich aldaar vestigen. De komst van de AMLA naar Nederland mitigeert dit risico, aldus onder anderen het AFM.⁹⁸

Bovendien zou de komst van de AMLA er voor kunnen zorgen dat kennis en expertise vanuit het buitenland richting Nederland komt. DNB noemt in haar visie dat de komst van de AMLA naar Nederland gepaard zou kunnen gaan met een toestroom van goede kandidaten naar Nederland waar andere werkgevers (later) ook van profiteren.⁹⁹ Het AMLC en BFT onderschrijven de potentie voor deze aanzuigende werking van expertise.¹⁰⁰ De NVB voegt daaraan toe dat doorstroom en uitwisseling van kennis tussen publieke instellingen onderling en tussen private en publieke instellingen de bestrijding van financieel-economische criminaliteit bovendien ten goede kan komen.¹⁰¹

Anderzijds kan de komst van de AMLA naar Nederland ook krapte op de Nederlandse arbeidsmarkt tweebrengen. De groep experts op dit thema is relatief beperkt gelet op de hoge vraag. Wanneer de AMLA op zoek is naar eenzelfde type profiel als bijvoorbeeld AFM en DNB dan zou dit potentieel tot een verdringing van kennis en expertise kunnen leiden.¹⁰²

---

⁹⁵ O.a. interview AMLC en interview BFT

⁹⁶ Interview BFT

⁹⁷ DNB (2021). Beoordeling wenselijkheid kandidaatstelling AMLA

⁹⁸ AFM (2021). Kandidaatstelling AMLA in Nederland

⁹⁹ DNB (2021). Beoordeling wenselijkheid kandidaatstelling AMLA

¹⁰⁰ Interview AMLC en interview BFT

¹⁰¹ Interview NVB

¹⁰² AFM (2021). Kandidaatstelling AMLA in Nederland

Alles overziend lijkt het positieve effect van de komst van de AMLA naar Nederland op de kennisbasis in Nederland groter te zijn dan het negatieve effect. Mogelijk biedt een eventuele krapte op de arbeidsmarkt eveneens kansen voor het versterken van het onderwijsaanbod.

Imago-effecten

De komst van de AMLA naar Nederland heeft naar verwachting een positief effect op het imago van Nederland. Zo noemen onder anderen de AFM en het FEC dat de vestiging van de AMLA in Nederland het belang dat Nederland hecht aan een integere financiële sector onderstreept.¹⁰³

Daarnaast noemt FIU Nederland in haar visie dat de komst van de AMLA naar Nederland de positie van Nederland als centrum van de Europese opsporing en vervolging ten goede komt.¹⁰⁴ De komst van de AMLA zou een bijdrage kunnen leveren aan de bundeling van kennis en expertise op dit gebied in Nederland. Dit biedt voor de Nederlandse betrokken partijen een ingang om een nadrukkelijker rol te (gaan) spelen in internationale samenwerkingsverbanden (zoals de Joint Analysis Teams - JAT's).

Over de locatie voor eventuele vestiging van de AMLA is tot op heden niets besloten. Echter, wanneer wordt gekozen voor vestiging in Den Haag dan zou dit eveneens bijdragen aan het imago van de stad Den Haag als stad van vrede en recht.¹⁰⁵

Kortom, de komst van de AMLA naar Nederland zou een positief effect hebben op het imago van Nederland als centrum van de Europese opsporing en vervolging alsook op het imago van de Nederlandse financiële sector.

Cluster en synergie-effecten

De vestiging van de AMLA in Nederland heeft naar verwachting ook een positieve uitwerking op het Nederlandse vestigingsklimaat. Het is denkbaar dat aanverwante (internationale) bedrijven, instellingen en organisaties, bijvoorbeeld uit de financiële sector of lobbykantoren, zich in de nabijheid van de AMLA zullen vestigen.¹⁰⁶

Uit het gesprek met Europol bleek dat dergelijke effecten waarneembaar zijn als gevolg van zeteling van Europol in Nederland.¹⁰⁷ Dit agentschap ervaart ontwikkeling in aanpalende industrieën zoals ICT-experts, beveiliging en aannemers. Tegelijkertijd merkt Europol op dat een deel van deze diensten ook online kunnen worden verleend en dat fysieke nabijheid niet altijd een vereiste is.

Het is aannemelijk dat de vestiging van de AMLA in Nederland een positieve uitwerking heeft op het Nederlandse vestigingsklimaat en dat aanverwante bedrijven zich eveneens in Nederland vestigen.

Effect op voorzieningen

De komst van de AMLA naar Nederland houdt in dat ongeveer 150 medewerkers en hun families zich in Nederland zullen vestigen. Deze families hebben woonruimte nodig en zullen gebruik maken van voorzieningen rondom onderwijs, zorg en sport en cultuur. De komst van deze werknemers en hun families leiden tot positieve effecten vanwege onder andere de consumptieve bestedingen,

---

¹⁰³ AFM (2021). Kandidaatstelling AMLA in Nederland en FEC (2021). Zetelland AMLA

¹⁰⁴ FIU (2021). Kandidaatstelling zetel AMLA in Nederland

¹⁰⁵ O.a. Interview AMLC en Eurojust

¹⁰⁶ Decisio (2013). Economisch belang intergouvernementele organisaties in Nederland en Interview BFT

¹⁰⁷ Interview Europol

maar leiden ook tot een toenemende druk op de woningmarkt.¹⁰⁸ In een krappe markt zoals in grote delen van Nederland thans het geval is, zal de schaarste op de woningmarkt hierdoor toenemen.

Zodra meer zicht is op de locatie van de AMLA kan aanvullend onderzoek gedaan worden naar de toereikendheid van de capaciteit van deze voorzieningen.

Effecten van fiscale privileges en immunities

Internationale organisaties die zich in Nederland vestigen hebben recht op verschillende fiscale privileges en immunities.¹⁰⁹ Het gaat daarbij om vrijstellingen van nationale en lokale belastingen en om functionele of absolute immunititeit voor medewerkers van de internationale organisatie. De voorrechten en immunities van ambtenaren en overige personeelsleden van de Europese Unie zijn vastgelegd in Protocol 7.¹¹⁰ Het bepalen van (aanvullende) fiscale privileges van medewerkers van internationale organisaties is belegd bij de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën, directie Fiscaliteit. De desbetreffende bewindspersonen zijn mogelijk ook betrokken in dit proces.

Op de exacte afspraken tussen de Nederlandse staat en reeds gevestigde internationale organisaties ten aanzien van fiscale privileges is beperkt zicht.¹¹¹ Bovendien lopen meningen over het al dan niet opvoeren van fiscale privileges en immunities als kostenpost uiteen. Immers, wanneer internationale organisaties zich niet in Nederland zouden vestigen dan zouden de fiscale inkomsten ook niet zijn ontvangen.¹¹² Deze analyse duidt om deze reden de waarde van fiscale privileges en immunities niet.

---

¹⁰⁸ O.a. Interview Eurojust

¹⁰⁹ APE (2019). Nederland als gastland voor Internationale Organisaties.

¹¹⁰ Protocol 7 betreffende de voorrechten en immunities van de EU

¹¹¹ Decisio (2013). Economisch belang intergouvernementele organisaties in Nederland en Interview BFT

¹¹² Decisio (2013). Economisch belang intergouvernementele organisaties in Nederland en Interview BFT

6 Conclusie

In dit hoofdstuk worden de conclusies van deze economische effectenstudie gepresenteerd. Onderstaand tabellen presenteren een indicatief overzicht van te verwachten kosten en baten van de AMLA. Waar mogelijk zijn deze gemonetariseerd. Dit geldt niet voor de overige effecten, waarvoor enkel een opsomming is opgenomen en wordt aangegeven of de te verwachten effecten positief of negatief zijn.

6.1 Kosten

Het volgende tabel presenteert de indicatieve kosten voor de vestiging van de AMLA in Nederland.

Tabel 6.1 Indicatieve kosten AMLA

AMLA (indicatief)	
Kosten eenmalig	
Personeelskosten vestiging	€ 1.400.000
Directe kosten vestiging	€ 200.000
Huisvesting ¹¹³	€ 51.000.000
Kosten structureel	
Huisvesting (onderhoud, voor 20 jaar)	€ 6.700.000
Personele lasten	Niet van toepassing

Deze analyse van de indicatieve kosten voor de zeteling van AMLA laat zien dat veel keuzes moeten worden gemaakt in de eerste drie fases van het voortraject (namelijk (1) het voorbereidend traject rondom de beslissing om Nederland kandidaat te stellen, (2) het acquisitietraject tot aan de gunning en (3) het uiteindelijke vormgeven van het agentschap in het geval van toekenning) die ook effect zullen hebben op de vierde fase zodra de AMLA in Nederland is gevestigd. Deze keuzes zullen voor een groot deel bepalen in hoeverre de kosten voor het zetelen van AMLA opwegen tegen de baten. Deze keuzes betreffen onder anderen het type huisvesting (nieuwbouw of bestaande bouw) en de locatie voor de huisvesting. De mate van interesse in het zetelen van de AMLA alsook de interesse van andere lidstaten spelen hierin ook een rol.

Verder laat de analyse zien dat deze keuzes niet alleen door de leidende ministeries maar in samenspraak met verschillende andere ministeries en instellingen (het RVB en NFIA) en de gemeente waar het agentschap wordt gevestigd worden genomen. Deze partijen zullen ook tot een overeenstemming komen over de verdeling van de kosten voor het zetelen van de AMLA.

Personeelskosten zullen voornamelijk intern binnen de ministeries worden opgevangen. Het aantal FTE's en uren die nodig zijn om het voortraject te doorlopen kunnen sterk verschillen, afhankelijk van de keuzes die moeten worden gemaakt. Daarnaast zullen op bepaalde momenten directe kosten moeten worden gemaakt, bijvoorbeeld omtrent de promotie van het *bidbook*, als ook de campagne om stemmen te werven voor de Nederlandse kandidatuur.

Met betrekking tot de huisvesting zijn verschillende scenario's mogelijk. De keuzes zullen afhangen van de mate waarin Nederland zich wil inzetten om het gastheerschap van de AMLA toegekend te krijgen. Eerste stappen moeten worden gezet ten tijde van het acquisitieproces. Hier

¹¹³ Bij scenario nieuwbouw.

wordt in het *bidbook* aangegeven welke huisvestingvoorzieningen Nederland gaat treffen in het geval van gunning. Daarna moeten deze investering ook worden gedaan tijdens de derde fase. In beide trajecten zal nauwe samenwerking nodig zijn met het RVB.

Aan de kostenkant vormen de eerste drie fases een voorname kostenpost. De investering in zowel personele kracht alsook in directe kosten voor bijvoorbeeld het schrijven van een *bidbook* zijn aanzienlijk. Desalniettemin betreft dit een eenmalige kostenpost. De keuze voor het type huisvesting (nieuwbouw of verbouwing van bestaande bouw), alsook de afspraken die gemaakt worden ten aanzien van een bijdrage door het agentschap aan huisvestingskosten, zijn van grote invloed op de hoogte van de structurele kosten voor de vestiging van de AMLA tijdens de vierde fase.

6.2 Baten

Het volgende tabel presenteert de jaarlijkse indicatieve baten voor de vestiging van de AMLA in Nederland.

Tabel 6.2 Indicatieve baten AMLA (jaarlijks)¹¹⁴

AMLA (indicatief)	
Baten eenmalig	
Baten eenmalig	-
Baten structureel	
Bijdrage economie in Nederland	€ 33.600.000
Geïnduceerde effecten	€ 4.300.000
Afgeleide effecten	€ 3.600.000
Inkomsten door huur / lease	€ 1.600.000

Deze analyse van de baten voor de zeteling van AMLA maakt onderscheidt tussen directe, indirecte, en geïnduceerde effecten, zoals consumptieve bestedingen, als gevolg van de aanwezigheid van de AMLA. Ook zijn er conclusies te trekken met betrekking tot de economische impuls van bezoekers aan de AMLA aan de lokale en regionale economie.

Het agentschap zal naar verwachting 150 directe banen creëren in Nederland en 70 indirecte banen. De directe toegevoegde waarde wordt bepaald op € 25 miljoen en de indirecte toegevoegde waarde op € 8,6 miljoen. Koopkrachteffecten als gevolg van consumptieve bestedingen van AMLA medewerkers en toeleverende bedrijven wordt geschat op 54 FTE werkgelegenheid en €4,3 miljoen. Afgeleide effecten van de AMLA bezoekers aan Nederland levert naar verwachting €3,6 miljoen op en 43 FTE werkgelegenheid.

6.3 Overige effecten

Het volgende tabel presenteert de overige effecten van de vestiging van de AMLA in Nederland.

Tabel 6.3 Overzicht overige effecten

Posten	Verwacht effect
Effect op voorkomen van misbruik van het financiële stelsel voor financieel-economische criminaliteit	Positief

¹¹⁴ Dit betreft jaarlijkse baten. Aanvullende berekeningen zullen worden gedaan om dit te stroomlijnen met de indicatieve kosten.

Effect op invulling AMLA	Positief
Effect op kennisbasis bestrijding financieel-economische criminaliteit	Positief / negatief
Imago-effecten	Positief
Cluster en synergie-effecten	Positief
Effect op voorzieningen	Negatief
Fiscale privileges en immuniteiten	Onduidelijk

Deze analyse presenteert een algemeen positief beeld van de effecten van het zetelen van de AMLA in Nederland. Dit richt zich op een impuls voor de bestrijding van misbruik van het financiële stelsel voor financieel-economische criminaliteit, maar ook de mogelijkheid sturing te geven aan het Europees agentschap en zo invloed uit te oefenen op sterker Europees toezicht. Verder zijn er positieve effecten met betrekking tot imago van Nederland als internationale speler op het gebied van anti-witwassen en een mogelijke aantrekkingskracht voor kenniswerkers. Dit laatste wordt ook benoemd als een eventuele negatieve ontwikkeling, waarbij directe werkgelegenheid van de AMLA zorgt voor meer krapte op de arbeidsmarkt.

6.4 Kanttekeningen

Meer algemene bevindingen zijn dat posten (zowel aan de kosten- als aan de batenkant) verschillen in omvang. Omdat dit een indicatieve schatting betreft, is de kans groot dat zowel de kosten als de baten in een volgende doorrekening (wanneer meer informatie beschikbaar is) net anders uitvallen. Het loont daarom om in deze fase gefocust te zijn op de meer omvangrijke kosten- en batenposten.

Bij deze indicatie van de te verwachten kosten en baten van vestiging van de AMLA in Nederland dienen verder een aantal kanttekeningen geplaatst te worden.

Bovenal blijkt uit gesprekken met ministeries en partijen betrokken bij eerdere bidbook-procedures dat het door Nederland gepresenteerde pakket sterk afhangt van de interesse in het zetelen van het agentschap. Simpel gezegd, hoe groter de interesse, hoe groter de bereidheid om een zeer aantrekkelijk pakket te presenteren. Dit gaat doorgaans gepaard met hogere kosten voor Nederland; onderdeel van een aantrekkelijk pakket zijn namelijk lage(re) kosten voor het agentschap. Daarnaast speelt ook de mate van concurrentie een rol. Wanneer meerdere lidstaten geïnteresseerd zijn in de zeteling van een agentschap, vertaalt dit zich doorgaans tot scherpere voorstellen in het *bidbook*. De bereidheid om als gastland te fungeren, alsook de interesse vanuit andere lidstaten geldt daarom als een voorname factor die van grote invloed kan zijn op, met name, de kosten voor zeteling van de AMLA.

Daarnaast kunnen enkele posten die in deze analyse als kostenpost worden opgevoerd mogelijk ook een positief effect hebben voor Nederland. Hierbij valt te denken aan de bouw van nieuwe huisvesting of de modificatie van bestaande huisvesting op het moment dat het gebouw is aangepast of gerealiseerd en aan de gebruiker een periodieke huursom in rekening wordt gebracht. Dergelijke investeringen vertalen zich derhalve ook in een baat. Vanwege het beperkte zicht op de beoogde huisvesting is aan deze posten in dit onderzoek geen rekenschap gegeven. In een volgend stadium kan een dergelijke positieve impuls wel meegenomen worden. Een soortgelijke kanttekening kan gemaakt worden bij het mogelijk geldende btw-tarief voor verschillende kostenposten. Wanneer over deze posten geen btw gerekend wordt, vallen deze kosten mogelijk lager uit. Deze nuancering kan eveneens in een vervolgonderzoek meegenomen worden.

6.5 Aanbeveling

Het is in deze voorbereidende fase moeilijk om conclusies te trekken uit de bovenstaande analyse. Om de afweging van de kandidaatstelling door Nederland te faciliteren zou het lonen een *business case* op stellen waarin concreet wordt gemaakt wat, eventueel, de contouren voor het Nederlandse bod zouden kunnen zijn. Op basis van deze randvoorwaarden zouden concretere berekeningen van de maatschappelijke kosten (en baten) gemaakt kunnen worden.

Bijlage I – Literatuur

2021/C 114/05

2021/C 378/02

2021/C/179/01

AFM (2021). Kandidaatstelling AMLA in Nederland

Analyse succesvolle EMA Campagne (2019) BZDOC-2042875277-42

APE (2019). Nederland als gastland voor Internationale Organisaties

COM(2021) 421 final

Decisio (2013). Economisch belang intergouvernementele organisaties in Nederland.

Decisio (2017). De economische impact van internationale organisaties, NGO's, ambassades, internationale scholen en kennisinstellingen

Decisio (2019). Een economische impactanalyse van de internationale non-profit sector.

DNB (2021). Beoordeling wenselijkheid kandidaatstelling AMLA

Document 12012E/PRO/07

Europol (2019) Building Information Europol onwards

FEC (2021). Zetelland AMLA

FIU (2021). Kandidaatstelling zetel AMLA in Nederland

IOB Evaluaties (2008) Be our guests

Kamerstuk 29 477 nr. 444

Kamerstuk. 29477 nr. 472

Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2016) Nota Hervestiging Europees Geneesmiddelen Agentschap.

Rijksoverheid (2017). The Dutch bid for the European Medicines Agency.

SWD(2021) 190 final

Theeuwes en de Nooij (2002). Kosten en baten analyse van vestiging en verblijf internationale organisaties.

Bijlage II – Gesprekspartners

Tabel II.1 Overzicht gesprekspartners

	Organisatie	Doel, in kaart brengen de effecten van vestiging...	Datum
1	Eurojust	EU-agentschap in Nederland	28 oktober
2	Ministerie Justitie en Veiligheid, Directie Huisvesting	EU-agentschap in Nederland	1 november
3	Europol	AMLA op werking Nederlandse AML/CTF aanpak én vestiging EU-agentschap in Nederland	3 november
4	Anti Money Laundering Centre	AMLA op werking Nederlandse AML/CTF aanpak	3 november
5	Bureau Financieel Toezicht	AMLA op werking Nederlandse AML/CTF aanpak	4 november
6	Nederlandse Vereniging van Banken	AMLA op werking Nederlandse AML/CTF aanpak	5 november
7	VWS, Directie Internationale Zaken	EU-agentschap in Nederland	8 november
8	Ministerie Justitie en Veiligheid, Directie Huisvesting	EU-agentschap in Nederland	10 November
9	Ministerie van Buitenlandse Zaken, Directie Protocol en Gastlandzaken	EU-agentschap in Nederland	10 november
10	Rijksvastgoedbedrijf	EU-agentschap in Nederland	15 november

Bijlage III - Toelichting Input-Output analyse

Wat is een input output tabel?

Een input output tabel geeft een gedetailleerde beschrijving van de goederen en dienstenstromen in een regio of land welke verband houden met het productieproces. Door zijn vorm kan een input output tabel zowel horizontaal als verticaal worden gelezen. Op de regels van de tabel wordt namelijk een overzicht gegeven van de goederen en dienstenstromen vanuit de onderscheiden sectoren ("output"), terwijl de kolommen inzicht geven in de goederen en dienstenstromen naar de sectoren ("input").

De output of afzet van elke sector omvat de intermediaire leveringen (tussenproducten van sector naar sector) en de finale leveringen (uitvoer, consumptie, investeringen en voorraadvorming). De input of kostenzijde omvat de door andere sectoren geleverde intermediaire goederen en de primaire kosten (invoer, afschrijvingen, indirecte belastingen minus subsidies, lonen en salarissen en overig inkomen). Aldus verschaft de input output tabel voor de economische sectoren van het gebied waarop de tabel betrekking heeft, een volledig overzicht van de afzet en kostenstructuur.

Uitwerking van een voorbeeld

Ter verduidelijking van het voorgaande is hieronder een fictieve regionale I/O tabel weergegeven.

Tabel III.1 Voorbeeld IO-tabel

Sectoren	(1) Leveringen aan				(2) Totaal inter- mediair	(3) Finale levering	(4) Productie Totaal
	a	b	c	d			
(1) Levering van a	10	12	14	7	43	57	100
b	8	9	0	3	20	30	50
c	3	4	10	9	26	14	40
d	2	1	10	1	14	31	45
(2) Subtotaal	23	26	34	20	103	132	235
(3) Invoer	27	14	0	15	56		
(4) Toegevoegde waarde	50	10	6	10	76		
(5) Totale productie	100	50	40	45	235		

De leveringen van een sector in de regio bestaan uit de leveringen aan sectoren a t/m d in dezelfde regio ofwel de intermediaire leveringen (kolom (1)) en leveringen aan de finale vraag in de regio en daarbuiten (kolom (3)). De intermediaire leveringen zijn die leveringen die in de toegeleverde sector mede als input dienen voor de voortbrenging van het eindproduct. Zo levert bijvoorbeeld sector a 10 eenheden aan zichzelf (de interne leveringen), 12 eenheden aan b, 14 aan c en tot slot 7 eenheden aan sector d. Het totaal van de intermediaire leveringen van sector a bedraagt 43 (kolom (2)).

De finale leveringen (kolom (3)) zijn die goederen en diensten die het eindproduct vormen van het totale productieproces per sector. De finale leveringen kunnen bestaan uit:

- Consumptiegoederen voor de gezinshuishoudingen in de regio;
- Investeringsgoederen voor de bedrijven in de regio;

- Export, onderverdeeld in export naar overig Nederland en het buitenland;
- Goederen, geleverd aan de overheid in de regio;
- En tot slot kunnen er mutaties in de voorraadvorming plaatsvinden.

De totale productie van een sector (kolom (4)) bestaat dan uit het totaal van de intermediaire en de finale leveringen. De kostenstructuur van een sector, weergegeven door de kolommen van de sectoren, bestaat uit:

- De leveringen van grondstoffen en halffabricaten door de sectoren in de regio, hieronder zijn eveneens de interne leveringen begrepen;
- De primaire kostencategorieën bestaande uit: de invoer van goederen onderverdeeld in invoer vanuit andere regio's (regel (3)) en de toegevoegde waarde (regel (4)), welke onderverdeeld kan worden in de kostencomponenten lonen en salarissen (inclusief de sociale lasten), het winstinkomen en de afschrijvingen.

Het totaal van alle kostencomponenten is per sector vermeld op regel (5). Het totaal van de inputs is gelijk aan de omvang van de totale productie. Per sector geldt, dat het totaal van de kostencomponenten (de inputs) gelijk is aan het totaal van de afzetcomponenten (de outputs). De productie van alle sectoren tezamen vormt de totale productie in de economie. In het voorbeeld is dit gelijk aan 235 eenheden.

Toepassingsmogelijkheden

Indien men erin slaagt voor elk van de onderscheiden sectoren gegevens te verzamelen over de volgende (zie onderstaande opsomming) gegevens, dan beschikt men over een kwantitatieve set van gegevens van de betreffende economie die zich uitstekend leent voor een beschrijvende analyse van de structuur en de ontwikkeling van het economisch proces.

- Intermediaire kosten (leveringen door andere sectoren);
- Intermediaire leveringen (aan andere sectoren);
- Primaire kosten;
- Finale leveringen.

Een belangrijke toepassingsmogelijkheid van de input output tabel berust daarnaast op de verbanden die er bestaan tussen de omvang van de finale productie van één bepaalde sector en de productie omvang van alle sectoren welke door het leveren van intermediaire goederen bijdragen in de totstandkoming van de productie van eerst bedoelde sector. Meer in het bijzonder is het dan op basis hiervan mogelijk de effecten na te gaan van een bestedingsimpuls in de vorm van bijvoorbeeld een stijging van de vraag naar investeringsgoederen, voor de gehele economie. Een toeneming van de vraag heeft immers niet alleen een direct effect op de productie van een bepaalde sector maar daarnaast door de vereiste toeleveringen ook indirecte effecten in alle mogelijke andere sectoren. Ook deze sectoren zijn op hun beurt afhankelijk van (weer andere) sectoren, die eveneens toeleveringen nodig hebben, etc. De indirecte effecten worden wel steeds kleiner zodat het gehele proces tot een einde komt. De som van alle indirecte effecten vormt het totale indirecte effect 1. De extra toeneming van de vraag in alle mogelijke sectoren wordt doorwerking genoemd. Dankzij dit doorwerkingseffect leidt een extra besteding van 1 euro tot een totale stijging van de economische transacties met meer dan 1 euro. De verhouding tussen het uiteindelijk effect en de impuls heet multiplier.

Een multiplier is dus een vermenigvuldigingsfactor die de mate van doorwerking of uitstraling weergeeft. Een multiplier met een waarde van bijvoorbeeld 1,5 geeft aan dat er behalve het oorspronkelijke directe effect ter grootte van 1, nog een additioneel indirect effect van 0,5 optreedt. De effecten kunnen daarbij zijn uitgedrukt in termen van werkgelegenheid (er is dan sprake van een werkgelegenheidsmultiplier) doch ook in termen van bijvoorbeeld productie, import en toegevoegde waarde.

Deze multipliers kunnen van sector tot sector verschillen. In sectoren waarin veel wordt ingevoerd of de winststopslag hoog is, is de multiplier relatief laag. Naarmate de economie van een regio een meer "open" karakter heeft, zal de verwevenheid met sectoren buiten de regio sterker zijn. Een belangrijk deel van de indirecte effecten van een bepaalde impuls zal dan, zoals dat heet, "weglekken" naar andere regio's. Een verandering van de omvang van de productie van een bepaalde sector heeft dan weinig of zelfs hoegenaamd geen doorwerkingseffecten op de productieomvang in de andere sectoren van de betreffende regio. Met andere woorden de productiemultipliers zullen niet hoog zijn.

Het voorgaande betekent derhalve dat door input output analyse zicht kan worden gegeven op de directe en indirecte effecten van een bestedingsimpuls in termen van productie, werkgelegenheid en toegevoegde waarde

Over Ecorys

Ecorys is een toonaangevend internationaal onderzoeks- en adviesbureau dat zich richt op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen. Door middel van uitstekend, op onderzoek gebaseerd advies, helpen wij publieke en private klanten bij het maken en uitvoeren van gefundeerde beslissingen die leiden tot een betere samenleving. Wij helpen opdrachtgevers met grondige analyses, inspirerende ideeën en praktische oplossingen voor complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken.

Onze bedrijfsgeschiedenis begon in 1929, toen een aantal Nederlandse zakenlieden van wat nu beter bekend is als de Erasmus Universiteit, het Nederlands Economisch Instituut (NEI) oprichtten. Het doel van dit gerenommeerde instituut was om een brug te slaan tussen het bedrijfsleven en de wereld van economisch onderzoek. Het NEI is in 2000 uitgegroeid tot Ecorys.

Door de jaren heen heeft Ecorys zich verspreid over de wereld met kantoren in Europa, Afrika, het Midden-Oosten en Azië. Wij werven personeel met verschillende culturele achtergronden en expertises, omdat wij ervan overtuigd zijn dat mensen met uiteenlopende eigenschappen een meerwaarde kunnen bieden voor ons bedrijf en onze klanten.

Ecorys excelleert in zeven werkgebieden:

- Economic growth;
- Social policy;
- Natural resources;
- Regions & Cities;
- Transport & Infrastructure;
- Public sector reform;
- Security & Justice.

Ecorys biedt een duidelijk aanbod aan producten en diensten:

- voorbereiding en formulering van beleid;
- programmamanagement;
- communicatie;
- capaciteitsopbouw (overheden);
- monitoring en evaluatie.

Wij hechten waarde aan onze onafhankelijkheid, onze integriteit en onze partners. Ecorys geeft om het milieu en heeft een actief maatschappelijk verantwoord ondernemingsbeleid, gericht op meerwaarde voor de samenleving en de markt. Ecorys is in het bezit van een ISO14001-certificaat dat wordt ondersteund door al onze medewerkers.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas